

Hebrew Bughunek K'eyahalhtuk Hubuts'un K'e'éduguz

K'an 'et degha nus dzin hoh Yak'usda buYe' 'en be newhulh yalhtuk

1 ¹Hoh da lhat 'ink'ez lhelhts'un na'a, niz haóodanzut, Yak'usda ba nus whunilh'en, 'en hubugha netsuhda hezulh, 'en Yak'usda hubulh yaíltuk. ²'Aw 'et njan dek'elh'az dzin hoh Yak'usda buYe' 'en be nelh yaíltuk. 'En zeh 'uja be'aBá ndai yit'i, 'i ts'iyawh bube'ildzun tele, 'et whuz na'a be'aBá yutl'ahó'ai. BuYe' 'en be 'uja ts'iyaintsuk 'uhóonla. ³'En zeh 'int'ah be'aBá ye dézti, 'i newhunelhtan. 'Ink'ez be'aBá dant'ah, 'et buYe' 'en soo ts'ah'un yundult'ah. Ndai 'uhóonla, bughunek ulhtus, 'i be yalhtuk, 'i be ndulhcho hoontun. 'En dich'oh 'uja, nelubeshi 'i ts'iyawh neba yuna'dalhde. 'Et hukw'elh'az yak'uz ts'ih ndun degha nus ncha, 'en nalhnh ts'ih yughu nátl'adeda. ⁴'Et huwa ndunnah lizas huba 'o nus ncha 'int'ah. Ndi boozí bugha ídelts'ut, 'i lizas buboozi ba 'o nus dézti ho' 'int'ah. 'Et nduhóolcho hoh bugha ndoh 'int'ah.

Yak'usda buYe' 'en lizas hubugha ndoh 'int'ah

⁵Ndez na'a njan ndúhoont'ah, Yak'usda 'aw 'ilhunuh lizas 'et nduchaoobudíní, "Nyun suYe' 'unint'ah.

'Et huwa k'an 'et dzin suYe' sinli, whuz na'a nyoozízi." 'Ink'ez njan chah Yak'usda 'utni,

"En ba 'aBá tesdle

'ink'ez si suba 'uYe' tele."

⁶'Ink'ez 'udechoo whuzdli, Yak'usda doo chah ndi yun k'ut nítelhtel hoh 'et ndutni,

"Yak'usda bulizas,

'en ts'iyawh hits'u teni' noolhdzin."

⁷'Et dulizas bughu yalhtuk hoh njan ndutni,

"Bulizas nilhts'i k'una'a 'obinla.

- 'En hiba 'uhut'en 'uhint'ah 'ink'ez kwun nudúnat, 'i k'una'a hubulhtsi.”
- 8'Et whunts'ih buYe' yughu yalhtuk hoh ndez na'a 'et ndutni,
 “O Yak'usda nts'e hoh hubudayi cho inli, 'et 'i 'ilhuz wheni 'int'ah.
 'Ink'ez ts'ah'un na'a k'une' whutel'en.
- 9 Ts'ah'un 'uhoont'ah zeh hukw'entsi'.
 'Uk'únucha'ust'en, 'i butsu' díntnik.
 'Et huwa O Yak'usda, nYak'usda ndi khe,
 'i dune be ba ts'odelhti,
 'i bugha budzi hoont'i,
 'i nyulh dune ba nus lhai be nyúlhlho.”
- 10'Ink'ez 'udun chah bughunek 'i 'uk'e'edúguz hoh 'et ndutni,
 “Moodihti nyun 'udechoo whe'whudit'en 'et whuts'un, ndi yun inla.
 Nyula be yaz chah 'uhóonla.
- 11 'I ts'iyawh hoolah whutéleh, 'et whunts'ih nyun 'ilhuz wheni 'int'ah.
 Ndai inla, 'i 'ants'i naih jut 'ulhah teh whuz na'a 'uwhtenilh.
- 12 'Ink'ez nahiyits'uz, 'i k'una'a lhenántetelh,
 'ink'ez 'uyoo natedle.
 'Et whunts'ih nyun whuz na'a zeh 'et ndint'ah.
 Nye naoduzuk 'et 'aw whulátahchahóolah,” Yak'usda 'et ndi yúlhni.
- 13'Et whunts'ih Yak'usda bulizas 'aw 'ilhunuh whunts'i njan
 nduchaobudínli,
 “Nch'a hudetni ts'iyawh nke hubuk'ut natel'iyis mba hubutelhtsilh.
 'Et whuts'un 'et duhóoja t'eh,
 nalhnih ts'ih suzih tanda.”
- 14'Et ndez na'a njan dúhoont'ah, ndunnah lizas, 'en nudúdeh 'ink'ez be
 ne'úst'en 'uhint'ah. Yak'usda whébalh'a 'et t'eh ndunnah ndi bé uzdujih, 'i
 nuhts'ite'alh, 'et huba neba ne'hut'en 'uhint'ah.

Ndi 'ilhuz be ts'ukhutena, 'i bulazdootnih gunih

2 1'Et huwa Yak'usda bughunek ndet whulh úzdants'o, 'et soo ts'ah'un
 na'a ts'uhotun 'ink'ez nedzi yuh nits'ú ho'alh. 'Et nduchats'inil t'eh,
 'et sih bulazdootni. 2'Et hoh da ndai khunek lizas, 'en be Yak'usda ba
 yaháhtuk, 'i khunek ts'iyawh 'ilhuz wheni 'utni. 'Ink'ez ndunnah ndi
 khunek hidutés'o hukwa cha'nízun 'ink'ez k'uhiyeyus, 'en hoontsi' k'una'a
 huba k'elha whuzdli. 3'Ink'ez ndi whe uzdujih, 'et hooncha ho' hoont'ah.
 'Et ts'iyawh neba 'ants'i 'uhoont'ah t'eh, 'et t'eh 'en buk'una'a neba k'elha
 whutele. Nemoodihti ndi yun k'ut nuséya, 'et whuts'un ndi whe uzdujih
 howu yalhtuk, 'ink'ez ndunnah ndan hidants'o, 'en ndi khunek ts'iyawh
 whunehunelhtan 'et ts'ah'un 'uhoont'ah. 4'En lhat hoolhtus huwa 'ét'en
 tune' hust'en, 'ink'ez nts'e na'a Ndoni hukwa' ninzun k'una'a hubut'l'a
 hó'ai, whuz na'a ndunnah 'i be neyulh yahalhtuk, 'en Yak'usda hubulh
 'ut'en hoh whunéhunelhtan daja nehudáni 'et ts'ah'un 'uhoont'ah.

Yak'usda buYe' 'en lizas 'astl'iyaz degha nyoh 'ant'e

5'Et njan howu yats'ulhtuk ndi k'an 'et, 'i yun 'i buk'uzdutélhts'i huwa, neba whuz de whélt's'ulh, 'et Yak'usda 'aw lizas dune k'une'hool'en 'uhoot'e chaoobudínil. 6'Et whunts'ih 'udun chah 'uk'e'éduzuguz hoh 'et ndutni,

“Dune di hinli ho' hint'ah?

Yak'usda di ka bughu nuní ninzut?

K'us dune ye' di ka bughu ni tanle?

7'Astl'iyaz huba lizas degha nyoh 'int'ah silhtsi inle.

Degha nus ncha silhtsi 'ink'ez hoh dezti,

'et hubutl'aho'ai.

Ndai nyula be 'inla,

'i ts'iyawh huwandoh 'int'ah bugha ooní'ai.

8'Ts'iyaintsuk buke yah ninínla yuMoodihti wule ka.” 'Ink'ez ndi

buke yah nenínla, 'i 'aw hoonliyaz be'et cha'ínel. 'Et whunts'ih

t'ets'oninzun 'awhuz ts'iyaintsuk buke yah nicháskat.

9'Et whunts'ih ndun 'astl'iyaz huba lizas hubugha nyoh 'int'ah yulhtsi, 'en uznilh'en. Sizi 'en 'int'ah. Dzuh nusuzut hoh dazsai, 'et huwa degha nus ncha yulhtsi 'ink'ez hoh dezti, 'et chah yutl'ahó'ai. 'Et whuz na'a Yak'usda ye unzoo, 'i be ts'iyannah ba dazsai.

Yak'usda buYe' 'en bugha lhanah Yak'usda ba 'uduní' dudulya huzdli

10'Et be'aBá 'en bugha ts'iyaintsuk 'uhoont'ah, 'ink'ez ts'iyaintsuk buts'un hahonkat. Lhanah hubuzkeh, 'en Sizi whudézti, 'et hubutl'a óote'alh hukwa' ninzun. Sizi 'en whezdutejih 'et neba netsuh nusíya 'int'ah. 'Et huwa Yak'usda 'en buba ts'ah'un 'uhoont'ah hoh Sizi dzuh nusuzut, 'et 'i bugha ts'ah'un 'ulya suli yulhtsi. 11'Et ndun Yak'usda buba 'uduní' dudulti, 'ink'ez ndunnah Yak'usda ba 'uduní' dudulya chah nuwheni ts'iyawh lhulhugha zeh 'uts'int'ah. 'Et Sizi 'aw hukwaya chailah hoh sulhutsinkah nélhni. 12'Et whuz na'a be'aBá ndi yúlhni hoh njan ndutni,

“Nyoozi 'uwuhlhni,

'i bugha sulhutsinkah hubudutésnilh.

Yak'usda buba 'ilhunahuwúdulh hubutah,

mba whudutélhti hoh mba tesjun.”

13'Ink'ez doo chah ndez na'a njan ndutni,

“Si, but'aníuntestan.”

'Ink'ez doo chah zeh ndez na'a chah ndutni,

“Njan si 'ust'ah.

Ndunnah 'uskekhah Yak'usda sugha óobuninla,

'en chah ts'iyawh sulh 'úhint'ah.”

14'Et nuwheni yinkak dune ts'inli neyust'e 'i 'uskai bulh 'úlya. 'Et huwa Sizi Gri buyust'e nuwheni nek'unaa 'int'ah. 'Et hoh lhdulalhghus k'ut neba dazsai, 'i

be ndun yé datetsah, ye ulhtus, 'i yít'i, 'en yuch'a' nilhde, 'en netsudule 'int'ah. ¹⁵Ndunnah ndi yun k'ut hukhuna, 'en dzin totsuk dahútetsah whe húnuljut, 'et huwa netsudule dude 'ulhna ubulhtsi, 'en ts'iyawh Sizi Gri lhdulalhqus k'ut huba dazsai, 'et 'en bugha whuch'a neba whuladetnik. ¹⁶'Ink'ez 'aw Sizi Gri lizas hubula' tet'ilh huwa ilah whusainya, 'et k'us Abraham ts'u haínde, 'en hubula' tet'ilh, 'et huwa whusainya. ¹⁷'Et huwa dudulhutsinkah k'una'a ts'iyaintsuk whuz na'a dune k'una'a 'oolneh huba' hooht'ah. 'En huba náwhulnuk degha nus dezti tele, 'et hoh Yak'usda ba hubugha te'ninzun 'ink'ez 'aw hubula dootnih ghait'ah. 'Et whuz na'a Yak'usda huba ne'ut'en. 'Et huba dazsai huwa lubeshi 'ulh'en Yak'usda huba 'un whutoolhdelh, 'et t'eh soo cho hubuka naítet'ilh. ¹⁸'Et neMoodihti Sizi Gri, lhat hoh 'óolhdzai, 'et huwa dzuh nusuzut. 'Et huwa ndunnah óolhdzai, 'en nts'e na'a hubula' tet'ilh t'ewhuninzun.

Christ, 'uYe' k'una'a hoh be'aBá bukoo huwole

3 ¹'Et huwa sulhutsinkah, nuhwheni Yak'usda bube'ildzun ahli, 'et yak'tuz ts'un ndi khunek ts'un whúlhni soo ts'ah'un hukw'u na'a ndi yun k'ut doolhúts'i ka, 'et nuhwheni cha hubugha whutelhchulh. 'Et huwa nuhwheni ts'iyawh Christ, Sizi ts'utni, 'en zeh bughunek ghéhtan 'ink'ez 'en k'una'a 'ooht'e. 'En whel'a 'int'ah, 'ink'ez be neba 'alha 'uhoont'ah, 'et huba neba náwhulnuk degha nus dezti unli. ²'Et whuz na'a Yak'usda 'utaháyalhti. 'Et huwa nts'e na'a yuts'u hukwa 'utni, 'et ts'iyawh lhaóodinla. Nts'e na'a Yak'usda Moses bukoo datet'ilh 'et yuts'u hukwa' ninzun, ts'iyawh lhaóodinla. Sizi Gri 'en chah Moses k'una'a 'int'ah. ³Nts'e na'a 'uhoont'ah ndan bukoo 'uwuhlh'en, 'en koo huwa nus dezti 'int'ah, 'et whuz na'a Sizi Gri Moses degha nus dezti 'int'ah. ⁴'Et koo totsuk lhelhyoo 'uhóonla, 'et whunts'ih Yak'usda 'en zeh ts'iyaintsuk 'uhóonla. ⁵'Ink'ez Yak'usda bukoo ts'ih Moses 'en huba ne'úst'en unli, 'ink'ez Moses ts'iyawh lhaóodinla. 'Et whuz na'a 'en bugha ts'iyaintsuk lhaóodutetneh, 'et t'eh nts'e na'a Moses dat'en inle, whunenullhtun Yak'usda dawhútenilh t'ets'ontezeh. ⁶'Et whunts'ih Christ, 'uYe' k'una'a hoh be'aBá bukoo huwole. 'Et ndai buka tsi ts'úhooli, 'i nedzi nduk soo cho 'uts'udóolhti, 'ink'ez but'aníuznootan, 'ink'ez degha nus dzin whuts'un soo cho ts'oontun t'eh, 'et sih bukoo whut'i ts'inli hoh 'uts'int'ah.

Nuwheni chah whulachats'udoosnih ts'oole

⁷'Et huwa Ndoni 'alha 'utni hoh ndez na'a njan ndutni,
 "K'an 'et dzin Yak'usda bughunek dahts'o t'eh,
⁸ khun nuhdzi doolhts'un gunih!
 'Et whuz na'a 'uhóoja hoh da ndunnah sch'a detni,
 'aw skacha'hunízun.
 'Et huwa ndi dzin dune Yak'usda 'en hiyóolhdzai, 'i hiyúlhni.
 'Et nts'e dune chahóot'ih,
 'et whuz na'a 'uhóoja.
 Khun nuhdzi 'aw 'en buk'ah ts'ih 'oohleh gunih!

9 'Et whuz na'a nuhtsuhda suhóolhdzai inle.

Dit lanezi (40) naooduzuk, 'et ndúwhulyez hoh se' 'ut'en k'ah honilh'en.

10 'Et huwa ndunnah, 'en hubulh hunlhuch'e,

'ink'ez njan dudúzni,

'ahoolhyez hubudzi yuh tinta' huwhulh'ih 'ink'ez se' 'ut'en k'ah
'aw t'ehonízun.

11 'Et huwa hubulh hunlhuch'e hoh butsu nahuzíya 'et njan dudúzni,

'Ndet dune nalyis huba 'aw dahóodelh ghait'ah," ni.

12 Sulhutsinkah nuhwhenich'oh soo cho huwahli! Nuhwheni nuhtah

bulunah tulih nuhdzi tink'us 'int'ah 'et 'aw nuhwhuba 'alha' cha'hóot'ah. 'Et huwa Yak'usda ndun 'ilhuz wheni 'int'ah, doo ka sih 'en buch'a naoolhú'ah.

13 'Et whunts'ih dzin totsuk, 'awhuz khahna da, 'et ts'iyawh lhba nus

whunoolht'uk hoh lhula 'oohdut'en. Doo ka sih lubeshi be naniht'a t'eh,

nuhdzi duts'un wule. 14 'Et 'udechoo whuts'un Christ buk'úne' ts'ut'en, 'et

whulatah whuts'un whulh ts'uzyin t'eh, 'et sih Christ be 'ut'en k'ah 'i chah

nuwheni be ne'ut'en ts'uzdli. 15 'Et whuz na'a 'uk'une'úzguz hoh 'et ndutni,

"K'an 'et dzin Yak'usda bughunek dahts'o t'eh,

khun nuhdzi doolhts'un gunih!

Ndunnah Yak'usda ch'a yahalhtuk 'aw 'en buk'una'a 'ooh't'en gunih."

**Dune chahoot'i ts'ih húdelhts'i, huba 'alha cha'hóot'ah, 'et
huwa ndet Yak'usda butsu hoozi, 'aw dahóoya ghait'ah**

16 'Et bulunah ndunnah Yak'usda bughunek dántso 'ink'ez 'et whunts'ih

hich'a detni. Moses yun k'ut Egypt ts'ih hanaóobanla, 'en 'uhint'ah, 'et

whunts'ih 'aw ts'iyannah whuz na'a nducháhus't'en. 17 Ndunnah nduhut'en,

'en dit lanezi (40) naooduzuk nduhóolhyez hoh Yak'usda hubulh whúske?

Ndunnah 'en dune chahóot'ih ts'ih lubeshi hílhchoot, 'et huwa whuz

yahadla. 18 'En 'uhint'ah Yak'usda bughunek hik'unucha'it'il, 'et huwa

ndez na'a Yak'usda butsu hoozi, ndet hoh Yak'usda nalyis, 'aw dahóoya

ghait'ah. 19 'Et huwa ndez na'a whuts'odul'eh, ndunnah ndan huba 'alha

cha'hóot'ah, 'et huwa ndet Yak'usda butsu hoozi, 'aw dahóoya ghait'ah.

Yak'usda yunéyalh 'en 'et nahutelyis 'et huba whuz'ai

4 1 Nuwheni njan Yak'usda nalyis nets'u hoozi, nuhwheni nuhtah 'aw tulih chawhulhchulh. 'Et huwa nuwheni ts'iyawh whéznooljut huba'

hooht'ah. 2 'Et 'alha 'en buk'una'a nuwheni chah ndi khunek unzoo, 'i be nelh yaintuk. 'Et whunts'ih ndi khunek be nelh yaintuk, 'i 'aw chahidits'il,

'aw huba 'alha cha'hóonil 'et huwa. 'Aw bubeni tachaoodikulh. 'Et huwa 'aw bula cha'whudínil. 3 'Et nuwheni ndunnah huba 'alha 'uhoont'ah, nuwheni

njan Yak'usda nalyis nets'u hoozi negha whútelts'ulh. 'Et whunts'ih ndunnah

huba 'alha cha'hoot'ah, 'en ndez na'a 'et Yak'usda ndo búlhni,

"Hubulh hunlhuch'e hoh hubuts'u nahuzíya,

ndet nalhúyis, 'aw dahóodelh ghait'ah." 'Et whunts'ih nts'e 'udechoo
 whe'whudit'en ndi yun 'ulya da, hoh da 'et dude 'ut'en lhaídinla.

4'Et 'ilhun Yak'usda bughunek 'uk'une'usduguz, 'et skwunlai 'o 'at
 whulh natdzin (7) whuneodalh'i hoh ndez na'a njan ndutni, "Yak'usda
 ts'iyawh dude 'ut'en lhaidinla 'ink'ez skwunlai 'o 'at whulh nat dzin (7)
 'et nalyiz." 5'Ink'ez ndi dustl'us 'et whuz na'a ndutni, "Nts'e na'a butsu
 nahuzíya dune nahutelyis, 'aw dahóoya ghait'ah." 6Ndunnah ndi khunek
 unzoo, 'i 'udechoo yudánts'o, 'en 'aw hoh da hik'únucha'it'il. 'Et huwa
 ndet nalyis, 'et 'aw dachahiya. 'Et whunts'ih bulunah, 'en 'awhuz hubugha
 whútelt's'ulh ho' hoont'ah. 7'Et huwa Yak'usda 'et 'ilhut dzin 'uhoont'ah
 neba 'udun níooni'ai. "K'an 'et dzin whudezulh," 'et 'uhoont'ah. 'Et sa
 hukw'elh'az 'et Yak'usda David be yailhtuk hoh njan ndutni,

"K'an dzin 'et bughunek dahts'o t'eh,
 khun teh nuhdzi doolhts'un gunih!"

8'Et ndun Joshua hiyúlhni, 'en Moses k'edanya, 'en Israel ts'un hainzut
 Yak'usda nalyis, 'et hubugha óote'alh t'eh, 'et Yak'usda hukw'elh'az
 'udun dzin whudézi 'aw doo chah 'o 'un howu yaoolhtuk ghait'ah. 9'Et
 huwa t'ets'onínzun Yak'usda 'awhuz nahutelyis, 'et huba whuz'ai. 10Ndez
 na'a njan dúhoont'ah, ndan Yak'usda nalyis bugha whults'ut, nts'e na'a
 Yak'usda be 'ut'en lhaidinla, 'en chah whuz na'a zeh be 'ut'en lhadinla.

'Et Yak'usda bughunek khuna ho' 'int'ah, 'ink'ez hoolhtus túne' 'ut'en

11'Et huwa Yak'usda budune nahulyis, nedzi ndulhcho 'i be whuz
 na'a zeh ts'uhólhchoot. 'Et 'aw ndúchats'ust'en t'eh, 'et t'eh ndunnah
 'uk'unucha'ust'en whuz na'a nuwheni chah 'en buk'una'a zeh tinta' ts'ote'alh
 ho' hoont'ah. 12'Et Yak'usda bughunek khuna ho' 'int'ah 'ink'ez hoolhtus
 túne' 'ut'en. 'I ndi 'utes cho lhch'az buk'a hoonli, 'i whunts'i 'on nus huba nus
 khundenyin ho' 'int'ah. Ndez na'a njan dúhoont'ah, 'utes cho nets'un lhghu
 nunádez'a 'ink'ez neghe 'i ndi chaztet'us, 'et whuz na'a Yak'usda bughunek
 nezul 'ink'ez neyégha lhk'eítelelh. Nedzi yuh hoh daja uzninzun 'ink'ez
 nts'e na'a dáztet'ilh hukwa' ts'ut'en, 'et ts'iyawh whunénulhtun. 13'Ink'ez
 ndai ndi yun k'ut 'uts'ulh'en, 'i 'aw 'ilhuk'i Yak'usda buch'a ntest'i, 'i hoolah.
 Ts'iyaintsuk whunilh'en, 'ink'ez 'i k'una'a ts'et niooninkat li'int'ah. Yak'usda
 'en dats'ét'en, 'et ts'iyawh nduzduténilh ho' hoont'ah.

Nenáwhulnuk degha nus dezti negha te'ninzun

14'Et huwa 'ilhunuh náwhulnuk degha nus dezti neba 'int'ah. 'En
 'uja yaz nduhoolcho whutuh lhuséya. Sizi, Yak'usda buYe' 'en 'int'ah.
 'Et huwa ndet neba 'alha 'uhoont'ah, ts'iyawh duts'o cho ts'uhotun.
 15Nenáwhulnuk degha nus dezti, 'en ndunt'ah ho' 'int'ah. Ndai be
 laits'it'ah 'i bulh 'ilho negha te'ninzun dats'int'ah t'eeoninzun. 'En lubeshi
 bu'et 'int'ah, 'et whunts'ih 'en chah nuwheni nek'una'a ts'iyaintsuk

tink'us óoneh hukwa 'óoldzih inle. ¹⁶'Et huwa Yak'usda bukw'usúda cho dézti, 'i whuz de ye únzoo, 'i negha yú'aih. 'Et huwa 'aw whechats'uniljut hoh whuz uztooya. 'Et whuz de negha te'ninzun, 'ink'ez whé nets'un unzoo, 'et nduwulcho hoh ts'otéhlchulh. 'Et whuz na'a 'en ba ndi yun k'ut uzdelhts'i, ndet nela 'ewhuduténilh 'et negha óotelts'ulh.

Nawhulnuk degha nus dézti dant'ah tele

5 ¹'Et ts'iyannah náwhulnuk degha nus dezti hubulh dedowh hubutahayálhti, Yak'usda but huba nitéyalh ka. 'Et huwa 'uyoon hubulubeshi bugha 'et huba Yak'usda bukw'uzdai k'ut huwa t'aih hidutélhk'un 'ink'ez ndai Yak'usda higha hiya'aih huba Yak'usda bukw'uzdai ts'un wheyúlih. ²Ndan Yak'usda yuk'una'a t'echahonízun 'ink'ez tink'us 'ahét'ilh, 'en bugha nagoostl'íyaz ne'bulh'en, dich'oh chah lhat hoh lait'ah 'et huwa. ³'Et huwa nts'e na'a 'onghoh hubulubeshi k'elha huwa íte'alh, whuz huba wheyú'aih, 'et whuz na'a 'en whunts'i dich'oh dulubeshi ba huwa íte'alh, 'i chah whuz wheyá'aih. Whuz na'a ndót'en huba' hoont'ah. ⁴'Et nts'e na'a náwhulnuk degha nus dezti hulhieh, 'aw dune dich'oh 'et nduhóoneh ghait'ah. 'Et whunts'ih nts'e na'a Yak'usda Aaron 'ut'ahayalhti, 'en k'una'a zeh 'uyoon náwhulnuk degha nus dezti 'utahaóoltelh huba' hoont'ah.

Christ 'en 'ilhuz wheni náwhulnuk degha nus dezti 'int'ah

⁵'Et whuz na'a zeh Christ, 'en chah 'aw náwhulnuk degha nus dezti 'ududooltsilh ghait'ah. 'Et whunts'ih ndun yadáni, 'en 'et ndi yúlhni, “Nyun SuYe' 'unint'ah.

K'an dzin whuz na'a SuYe' nyuzílhsi.”

⁶'Ink'ez 'udun chah 'uk'e'éduguz hoh ndutni,

“Ndun Melchizedek, nts'e na'a náwhulnuk 'int'ah, nyun chah 'en k'una'a 'ilhuz wheni náwhulnuk inli.”

⁷Hoh da Sizi Gri ndi yun k'ut nuseya, 'et be'aBá 'en ye ulhtus, 'i yít'i, 'et hukwa' ninzun t'eh datétsah whuch'a yutelhyih, ndez na'a Sizi Gri yuts'u tenadédli. Tube budzi tel'en 'ink'ez bunatsul too hoonli hoh Yak'usda yuts'u tédudlih yula 'ooneh ka. Be'aBá yudélhti, 'et huwa yudánts'o daja ni 'et. ⁸BuYe' yinli 'et whunts'ih ndet dzuh nusúzut, 'et hoh yuk'úne' 'út'en hodel'i. ⁹'Et huwa 'uja ts'ah'un 'ulya suli. 'Et huwa ndunnah hi'úne' 'ut'en, 'en 'ilhuz wheni hudujih, 'et hubugha óoni'ai. ¹⁰'Et whuz na'a Yak'usda ndi boozu yugha idé'ai hoh ndi dáni, “Ndun Melchizedek nts'e na'a náwhulnuk degha nus dezti 'int'ah, nyun chah 'en k'una'a 'ilhuz wheni náwhulnuk degha nus dezti inli.” ¹¹'Aw 'et lhat ndun whuzduténilh, 'et whunts'ih nedutéhts'o nuhwhuba 'ants'i hoonli. 'Et huwa neba howa whúlna hoh ndi khunek ts'ah'un na'a t'ewhunoohzeh k'una'a nuhwhuts'útni.

**Ndunnah Yak'usda bughunek hiyoozélhts'ai
tahodeznih 'en 'ants'i 'uskehyaz nduhúlt'ah**

¹²'Et k'an 'et dune hoodulh'eh wahle huba' hoont'ah, 'et whunts'ih soo 'udechoo be whuts'odul'eh, 'i Yak'usda khunek daja ni, 'et bulunah, 'en doo chah zeh nduhóolcho hoh whunanohodutelh'eh huba' hoont'ah. K'an 'et 'uskehyaz k'una'a 'uts'oo 'i zeh buk'e khahna, 'aw ts'iyi duts'un, 'i ilah. 'Et whuz na'a 'ahja. ¹³'Et ndunnah 'uts'oo zeh k'e dune hinli, 'en ndi Yak'usda bughunek ts'ah'un 'int'ah, 'et dzuh nt'ehoninzun. 'Awhuz 'uskehyaz hinli 'et huwa. ¹⁴'Et whunts'ih ndi ts'iyi duts'un, 'i hinchah huba' yint'ah. 'En ndunnah hoodul'eh howun nuni hunuzut, 'en 'ink'ez hik'une' 'ut'en 'et hubeni ulhtus 'ulheh, 'en 'uhint'ah. 'En unzoo 'ink'ez ntsi' bulh t'ehiníznun.

**Yak'usda bughunek buts'odool'eh. Hukwachats'unízun
t'eh tube howa 'óodli ho' hoont'ah**

6 ¹'Et huwa ndi 'udechoo Christ bugha hodulhú'eh, 'et zeh hodoohlú'eh gunih, 'et 'o 'un chah hodoohlú'eh. 'Et sih soo ts'ah'un na'a lhadulya k'una'a 'ooh'te. Ndi 'udechoo whuts'odel'i, 'et koo bukw'uwhuz'ai, 'i ndúlt'ah, 'ink'ez 'i nuwhenich'oh 'aw 'uyoo na'ts'ooleh hukwa cha'uznízun. Ndi 'udechoo whuts'odel'i, 'et ndez na'a njan dúhoont'ah, ndai 'uts'alh'en, 'i 'ants'i 'et 'uhoont'ah, 'aw nela ooneh ghait'ah, 'i ts'iyawh buch'a náts'ool'ah. 'Et nts'e na'a 'uhoont'ah Yak'usda neba 'alha 'int'ah, 'et chah. ²'Ink'ez nts'e na'a dune too be 'úl'en. Nts'e na'a 'uyoon dune k'ehúdílnih chah, 'ink'ez 'et nts'e na'a 'uhutenilh dune yahadla tah dinahudutédalh. 'Ink'ez nts'e na'a 'ilhuz neba nahutedeh whuz uztedulh. ³'Et whuz na'a Yak'usda netl'ahó'ai t'eh, 'et sih ndet soo ts'ah'un na'a lhadulya uzteleh. ⁴'Et ndunnah Christ bugha hohudul'eh 'ink'ez t'ehonínzun, ndi yak'uz howat'aih, 'i hiyílhchoot 'ink'ez Ndoni chah buyídinda. ⁵'Ink'ez Yak'usda daja ni, 'et dalzoo, 'i chah hiyílhchoot, 'ink'ez ndet ye úlhtus, 'i whuz de whélts'ulh, 'et chah t'ehonínzun. ⁶'Et ndunnah ndunt'ah 'et Yak'usda ch'a nahusdel t'eh, 'en nts'oh dahoont'ah whunts'i, 'aw doo chah whuz na'a dudzi nahodunoolelh ghait'ah. Ndunt'ah dich'oh Yak'usda buYe' lhdulalhgus k'enáhiyilhti li'hiyulh'en, 'ink'ez ts'iyannah nalh highudloh. ⁷Whunulh'en, 'et tube cho nawhúlhtih t'eh, haníyeh ba hoonzoo. 'Ink'ez ts'iyaintsuk ts'uyi, neba hanúlhyeh. 'Et whuz na'a Yak'usda nets'un unzoo. ⁸'Et whunts'ih, 'i yun whus 'ink'ez 'ut'an untsi', 'i zeh haníyeh t'eh, 'et t'eh 'aw hoonliyaz chailah ho' 'int'ah. 'Et huwa bukacha'ts'unízun. K'at lih t'eh ts'iyawh uzdutélhk'un. 'Et soo cho howu ni óohtan!

Yak'usda buba ne'ts'ut'en 'aw whunaoodoolnah ghait'ah

⁹Nuhk'ets'intsi', nuhwheni ndi khunekti be ndun whuhts'utni, 'et whunts'ih Yak'usda ch'a nasahdel chahlah, 'et neba 'alha 'uhoont'ah.

'Et k'us be uzdujih, 'i bugha 'o nus hoonzoo hukw'u na'a 'uteht'ilh, 'et neba 'alha 'uhoont'ah. ¹⁰Dune Yak'usda bube'ildzun, 'en nuhwheni buba ne'hút'en ahli ínle, 'ink'ez 'awhuz whuz na'a nduht'en. Nuhbe 'ut'en 'ink'ez Yak'usda tube buk'ehtsi' hoh aht'en, 'et ts'iyawh Yak'usda whunilh'en. Yak'usda ts'ah'un na'a zeh 'int'ah, 'et huwa 'aw whunaoodoolnah ghait'ah. ¹¹'Et 'ilhunah ahli hoh 'et whulatah whuts'un, nuhdzi ndulhcho, 'i be whuz na'a 'et ndóht'en, 'et nuhwhuba hukwa' uzninzun. 'Et whuz na'a ndet hukwa tsi hooqli, 'et nawh cha'hoot'ah nuhts'un whutekulh. ¹²'Ink'ez tsi'dahtnik wahle gunih. 'Et ndai Yak'usda ye nets'u náhezya, 'et ndunnah bé 'alha 'uhoont'ah 'ink'ez sa huba whulh huzyin, 'en hubugha íte'alh whuts'un, 'et nuhwheni chah 'en buk'una'a 'ooh'ten.

Yak'usda dich'oh nets'u hoozi Christ buka tsi ts'uholi, 'en 'int'ah

¹³'Et 'aw dune Yak'usda gha ndoh 'int'ah hoolah. 'Et huwa hoh da 'et ndi Yak'usda Abraham ye yuts'un náhezya, 'i dich'oh dudoozi be yuts'un náhezya. ¹⁴'Ink'ez Yak'usda Abraham yudáni, “Tube nats'un tézsoo. Si sugha nuts'u háinde hutelai.” ¹⁵'Ink'ez 'et whuz na'a 'uhooja. Yak'usda Abraham daja yudáni sa hoh whechaítsaz, 'et whunts'ih ye yuts'u náhezya, 'et bughá whults'ut. ¹⁶'Et ndet dune hoonliyaz hubugha 'uyoon dune yuts'un nahuteyeh t'eh, 'et ts'ah'un néhote'alh hukwa' huninzun, 'et ndan yugha ndoh 'int'ah, 'en boozi be ts'ah'un nehoho'alh huba' hoont'ah. ¹⁷'Et whuz na'a Yak'usda 'uja. Ndai hubuts'u yoozi, 'i bugha íte'alh. Ndai hubuts'u yoozi, 'i 'aw 'ats'un na'a na'hótne' ghait'ah. Soo ts'ah'un na'a t'ehonoozeh ba hukwa' ninzun, 'et huwa dich'oh buboozi be hubuts'un náhezya. ¹⁸Yak'usda 'aw hots'it ghait'ah. 'Et huwa ndet howu yalhtuk 'ink'ez buts'un náhezya, 'et náwhult'ah 'aw 'ats'un na'a na'hotne' ghait'ah. 'Et huwa t'ets'oninzun Yak'usda 'aw nela dootnih ghait'ah. Nuwheni chah ndet hukwa tsi ts'úhooli, 'et ts'ohótun huba' hoont'ah. 'I bugha nedzi nduk ná'ut'ih. ¹⁹Ndai hukwa tsi ts'úhooli, 'i nezul, neba bulh tat tsedez'ai li'int'ah. 'Et 'ilhuz duts'o 'ink'ez 'aw naghóotnah ghait'ah. 'Et njan hukwa tsi ts'úhooli, 'et huwa whúlh nat whuts'oh hukwa delhchooz 'et hukwuz tedulh. ²⁰'Et Sizi Gri 'uda 'uja netsuh nusíya, 'en whuz danínya. Melchizedek 'en k'una'a 'ilhuz wheni náwhulnuk degha nus dezti sulí.

Melchizedek hubudayi cho degha nus ts'ah'un ne'ut'en

7 ¹'Aw 'et ndun Melchizedek 'ilhun keyah Salem huwhútni, 'et whuhubudayi cho unli. Yak'usda ts'iyaintsuk huwhandoh 'int'ah, 'en bunáwhulnuk unli. 'Et whuz na'a 'uhóoja hoh, hoh da Abraham 'en whuz na'a lhanah hubudayi cho bulh lhedúghan 'ink'ez lhanah hángan. 'Et hukw'elh'az dukeyah ts'ih náhutesdel hoh ndun Melchizedek, 'en Abraham yududezya hoh 'et ndez na'a Yak'usda ts'un yuba tenadédli, degha nus hoonzoo yugha hó'alh ka. ²'Ink'ez ndunnah hubuhangan ndai hiye 'ánt'e, 'i ts'iyawh huyílhchoot.

'Et ndi bulah, 'i 10% k'ah, 'i Abraham, 'en ndunnah Melchizedek t'l'áyanla. 'Et Melchizedek boozí, 'i ndi 'int'ah, ts'ah'un na'a hubudayi cho unli ni, ni ho' 'utni. 'Ink'ez keyah Salem whuhubudayi cho chah unli. 'I be nedzi whudooghel hubudayi cho unli ni ho' 'utni. ³Be'abá, 'ink'ez be'ama chah chahoolah. Ndun yuts'u haínzut, 'en chah chahoolah. Nkeda hooni, 'ink'ez nkeda dazsai hoolah. 'Et whuz na'a Yak'usda buYe' k'una'a 'ulya hoh 'ilhuz wheni náwhulnuk unli. ⁴Ndun 'en Melchizedek nts'e na'a dune ncha unli, 'et howu nuní nuhzut. Netsuhda 'int'ah Abraham 'en lhanah yé dinzut, 'et whunts'ih ndai dune hikabuhanghan, 'i 10% k'ah, Melchizedek t'l'áyanla. ⁵'Ink'ez 'alha 'uhoont'ah 'i be, Levi hits'uh hainde, 'en zeh náwhulnuk hulhih. Yak'usda hubut'l'a hó'ai hoh dune 10% k'ah hiyít'i, 'i nawhulnuk hit'anáhiyoo'alh huba' hoont'ah. 'En Abraham ts'uh hahánde 'uhint'ah 'ink'ez bubulhutsinkah hinli, 'et whunts'ih 'en whuz na'a 'et nduhút'en inle. ⁶'Et Melchizedek 'aw Levi yuts'u hachaizulh, 'et whunts'ih Yak'usda, Abraham ye yuts'u náhezya, 'i yugha óoni'ai, 'ink'ez Abraham 'en 'uja 10% k'ah yut'l'áyanla. 'Ink'ez Melchizedek, Yak'usda ts'un yuba tenadédli degha nus hoonzoo yughá ho'alh ka. ⁷'Et nawh cha'hoot'ah ndan degha ndoh 'int'ah unli, 'en duk'elh'ih 'int'ah, 'en ba tenadédli. ⁸'Et dez na'a 'et 'úhoont'ah, ndunnah Levi, 'en chah 'ants'i yinkak dune zeh 'uhint'ah, 'ink'ez whuz na'a zeh yahadlah, 'et whunts'ih ndi 10% k'ah, 'i chah whuz na'a zeh nahiyulhdzoo. 'Et Melchizedek, 'en 'int'ah 'ilhuz wheni khuna hiyúlhni, 'en 'uyinla Abraham 10% k'ah yugha yú'aih. ⁹'Et ndez na'a njan dúzdutenilh, Levi 'en 10% k'ah nalhdzoo 'int'ah, 'en whunts'i Abraham bugha Melchizedek 10% k'ah yugha yú'aih. ¹⁰Whunulh'en, whutsuh da Melchizedek, 'en Abraham ghu ninya hoh, 'et Levi 'awhuz chawhusle hoh.

'Uyoon náwhulnuk whusatéyalh

¹¹'Et huwa ndunnah Levi ts'uh hahánde, 'aw 'en zeh dune ba náwhulnuk hulhih 'ink'ez 'en hubugha Yak'usda bughunek net'l'aída'ai, 'et whunts'ih 'en hubugha ndet Yak'usda nets'u hukwa' ninzun, 'et ts'iyaintsuk lhachaóodusneh. 'Et whuz na'a ts'iyannah t'ehonózin huba' hoont'ah, 'uyoon náwhulnuk whusatéyalh. Ndun náwhulnuk whusatéyalh, 'aw Aaron nduchailt'ah. 'Ink'ez Melchizedek k'una'a ootedzi. ¹²'Et ndet howa ndunnah zeh náwhulnuk hulhih, 'et Yak'usda lhk'enaóoda'ai t'eh, 'et bughunek but'l'aída'ai, 'et chah 'uts'un na'a na'whuténilh huba' hoont'ah. ¹³'Et ndun bughu yats'ulhtuk, 'en neMoodihti 'int'ah, 'en 'udooh dedowh hubuts'uh haínzut 'int'ah. 'Ink'ez ndunnah 'udooh dédowh 'aw náwhulnuk hoole ghait'ah. 'En Yak'usda bukw'uzdai k'ut 'aw hoonli hudóolhk'un huba cha'hit'ah. ¹⁴'Et neMoodihti 'en Judah dedowh ts'ih haínzut 'int'ah, 'et ts'iyannah t'ehonínzun. 'Ink'ez 'en náwhulnuk huteleh hubugha, Moses 'aw howu yachaílhiti. ¹⁵Njan 'o nus soo t'ewhuntehzeh 'et nuhts'u hukwa' nuszun, 'et Melchizedek k'una'a 'uyoon náwhulnuk whusatéyalh t'eh, ¹⁶'et ye khuna, 'i be 'aw hoolah hiyoolhtsilh ghait'ah,

'et whuz na'a Sizi Gri náwhulnuk suli. 'Et whunts'ih nts'e na'a Yak'usda bughunek be dune Aaron ts'ah hainzut hoh náwhulnuk tele, 'aw 'et huwa ilah. ¹⁷'Et whuz na'a Sizi Gri bugha Yak'usda bughunek njan ndutni, "Ndun Melchizedek, nts'e na'a hoh náwhulnuk unli, nyun chah 'ilhuz wheni náwhulnuk inli."

¹⁸'Et ndez na'a njan dúhoont'ah, 'udechoo khunek butl'aidélt'sut da, 'aw dune la'hoot'en ghait'ah. 'Et huwa Yak'usda 'udun niwhuní'ai. ¹⁹'Et ndai 'udechoo Yak'usda bughunek netl'aída'ai, 'i be 'aw dune soo lhadúlya hoole ghait'ah. 'Et whunts'ih hoonli hoh 'et 'o nus hoonzoo hukwa tsi ts'úholi. 'Et t'eh 'o nus Yak'usda beggah uztet'ilh.

Njan 'et ndez na'a Sizi Gri náwhulnuk degga nus dezti neba unli

²⁰'Et Yak'usda dich'oh bughunek be Sizi Gri yuts'un náhezya 'et ndi dáni, "Nyun 'ilhuz wheni náwhulnuk inli." ²¹'Et whunts'ih ndunnah Aaron nawhulnuk Yak'usda 'aw whuz na'a buba nachahíyel hoh náwhulnuk huzdli. 'Et whunts'ih dich'oh ts'ah'un yuts'un náhezya, 'et huwa Sizi Gri náwhulnuk unli. 'Et whuz na'a Yak'usda bughunek 'et ndutni, "Moodihti bughunek yutl'aída'ai, dudeni 'aw 'ats'un na'a na'yooleh ghait'ah.

Melchizedek k'una'a nyun chah 'ilhuz wheni náwhulnuk inli."

²²'Et whuz na'a ndi k'an khunek nets'un lhaidinla, 'i, Sizi Gri neba dazsai, 'et 'i be nets'un whutekulh ho' hoont'ah. ²³'Et ndunnah náwhulnuk lhanah hinli 'et whunts'ih 'ilhunuh hinli hoh ts'iyawh yahadla. 'Et huwa 'aw 'ilhunuh 'ilhuz wheni náwhulnuk wule ghait'ah. ²⁴'Et whunts'ih Sizi Gri 'ilhuz wheni khuna, 'et huwa neba náwhulnuk unli, 'aw 'uyoon dune yuk'édooya hoolah. ²⁵'Et huwa ts'iyannah, 'en be buggah Yak'usda hiyegghah hutet'ilh, ts'iyawh 'en huba ye ulhtus, 'i yít'i hoh soo ts'ah'un na'a hubutelhyih ka. 'En 'ilhuz wheni khuna 'ink'ez neba tenadudli 'et huwa. ²⁶Njan 'et ndez na'a Sizi Gri náwhulnuk degga nus dezti neba unli. Lubeshi bughu hoolah, 'aw buk'eholts'it chah hoolah. 'Ink'ez tink'us 'uhoont'ah 'aw hoontsolyaz whunts'i buk'uz chawhést'en. Lubeshi 'ulh'en hubulh 'ut'en inle, 'et whunts'ih 'aw 'en buk'una'a ndi yun k'ut chaidal. 'Ink'ez buch'a nasja. 'Ink'ez 'en yak'uz whanus dézti suli. ²⁷'Aw Lizwif huba náwhulnuk degga nus dezti hubunduchaílt'ah. Ndunnah nawhulnuk dzin totsuk hedich'oh hubulubeshi ba Yak'usda buk'w'uzdai k'ut 'uhudélhk'un. 'Et hukw'elh'az dudulh dune ba Yak'usda buk'w'uzdai k'ut 'uhudélhk'un. 'Et whunts'ih k'an 'et Sizi Gri ts'iyannah ba dich'oh 'et 'ilhuh zeh 'ink'ez 'ilhuz wheni nelubeshi k'elha dazsai. ²⁸'Et dune bulubeshi bugha lahít'ah 'et whunts'ih ndai hoh da Yak'usda khunek netl'aída'ai, 'i be dune náwhulnuk degga nus dezti nahutedle. 'Et ndai Yak'usda bughunek Moses yuk'une'úgzuz, 'i buk'elh'az, Yak'usda buYe' 'en bugha nets'un nahezya náwhulnuk degga nus dezti tele. 'En 'int'ah, buYe' 'en 'ilhuz wheni soo 'et lhadulya suli.

**Sizi k'an 'et náwhulnuk degha nus dézti unli
hoh dude 'ut'en k'ah huwaghúna**

8 ¹'Aw 'et njan daja uzdani, soo ts'ah'un na'a t'ewhunoozhzeh nuhts'u húkwa 'uzninzun, nuwheni neba náwhulnuk degha nus dezti ts'it'i, ndun yak'uz k'us úncha, 'en bukw'usúda cho dézti, 'i nalhnih ts'ih yughu nátl'adedá. ²Ndi ndai bun cho neMoodihti nené'ai, 'i ts'ah'un na'a 'uhoot'ah. 'I 'aw dune ilah neni'ai. 'Et huwa 'udéni bun bet whubez, 'et degha nus whudézti ts'ih, 'et chah Sizi Gri neba ne'ut'en. ³'Et ndunnah náwhulnuk degha nus dézti hinli, 'en Yak'usda bukw'uzdai k'ut 'udelhk'un 'ink'ez hoonliyaz Yak'usda bugha hoo'alh huba' hoot'ah. 'Et whuz na'a ndun dune bughu yats'ulhtuk, 'en chah hoonli huwa oo'alh huba' hoot'ah. ⁴'Et lhanah nawhulnuk ndi yun k'ut, 'en nts'e na'a Moses bughunek k'una'a, 'et whuz na'a 'et nduhút'en. 'Et huwa Sizi Gri 'awhuz ndi yun k'ut usda t'eh, 'aw da náwhulnuk chailah wule. ⁵Ndunnah bun cho t'ah ts'ih dune huba ne'hut'en t'eh, 'et ndi bun cho 'et yak'uz whuz'ai, 'et whunduhúl'en ho' hut'en. 'I yak'uz dahoont'ah 'et whunduhúl'en li'hut'en. Hoh da Moses bun cho nité'alh hoh, Yak'usda yudáni, “Nts'e dzulh k'ut bun cho nitéls'tulh whunyunelhtan, 'et wheni bughá ne'tant'en, 'i mba 'usdla, 'i k'una'a 'onleh. 'Et nts'e na'a whúnyunelhtan, nduhóolcho hoh whuz na'a 'onleh!” ⁶'Et whunts'ih Sizi Gri ndunnah 'o nus soo huba ne'út'en suli. Ndi degha nus hoonzoo khunek nets'u lhaídinla, 'i, 'et huwa Sizi Gri 'en hubéguz unli. Yak'usda 'o nus hoonzoo k'una'a nets'ú hoozi, 'et whuz na'a neba 'uhóonla.

K'andit khunek nets'u lhaídinla

⁷'Et njan khunek 'udechoo khunek hubuts'u lhaídinla, 'i huba hoolhtus, 'aw hik'unecha'ít'il. 'Et huwa 'i bugha dune Yak'usda nalh ts'ah'un cha'hit'ah. 'Et huwa doo chah whulh nat nets'u nahezya. ⁸'Ink'ez Yak'usda, 'en ts'iyawh hukwa' hubudáni. 'Et whuz na'a bughunek 'uk'e'edúguz hoh njan ndutni,
 “Sih soo zélhts'ai, 'ilhudzín whuz de whéls'tulh,
 'et whusawhéls'tut t'eh,
 'et Israel hubuyun k'ut húdelhts'i,
 'ink'ez Judah hubuyun k'ut húdelhts'i, 'en chah
 njan k'andit khunek huba lhaíduesdlilh.
⁹Hoh da dunnah 'udechoo khunek huba lhaíduusdla,
 'et whulh nat 'aw hukw'u na'a cha'whutést'il.
 'Et hoh da hubula ílhchoot
 'ink'ez Egypt yun k'ut hukw'u nabutéla.
 'Et whunts'ih sughunek 'aw chahiyílhchulh,
 'et huwa hubula desnik.
¹⁰ Et hukw'elh'az Israel buzkehkah soo k'andit,
 'i khunek huba lhaíduesdlilh.

Ndez na'a ndótet'ilh, suk'ah ts'ih 'et hubeni taóodutesdlelh,
'ink'ez hubudzi k'ut chah 'uk'e'tesgus.

'Ink'ez si hubuYak'usda tesdleh,
'ink'ez 'en sudune hutele.

11 Hoh t'eh ts'iyawh 'ilhunuh hinli hoh 'uskehyaz
'ink'ez ye 'un hudedoh bulh 'ilho, Si t'esontezeh.

'Et datést'ilh,
'et huwa hubéghah whut'i,
k'us dudulhutsinkah 'aw 'ilhunuh whunts'i,
doo chah zeh 'neMoodihti bugha hoodulh'eh!' hudooni huba
cha'hoot'ah.

12 'Et dáhoont'ah 'aw ts'ah'un cha'hust'en t'eh,
'et huwa bugha té'unteszeh.

'Ink'ez hubulubeshi 'ink'ez sk'unúcha'ust'en,
'et 'i ts'iyawh 'o 'un 'aw huba whunaoolhunih ghait'ah."

13 'Et huwa Yak'usda ndi soo k'andit khunek neba lhaídinla, 'i
howu yailhtuk, 'et dája ni hoh ndutni, 'i bugha njan 'udechoo khunek
huba lhaídinla, 'i 'aw hoh cha'hoot'ah suli, 'et huwa Yak'usda neba
lhk'enaooda'ai, 'ink'ez 'udechoo khunek huba lhaídinla 'aw 'o 'un
buk'une' ts'oot'en ghait'ah.

Hoh da bun cho 'ulya

9 ¹'Ink'ez njan 'udechoo khunek huba lhaídinla, 'i be wheóobunelhtan
nts'e na'a nawhulnuk Yak'usda ba ne'hóot'en huba' hoont'ah. 'Ink'ez
ndet bun cho 'uhuhóonla, 'et Yak'usda ts'un teni' hunalhzin 'uhoont'ah.
²'Ink'ez bun cho be 'uhóolya, 'et ndez na'a njan dúhoont'ah. 'Udechoo
whabez ts'ih, 'et skwunlai 'o 'at nankoh (7) kwun buk'udezk'un, 'i 'et
sukai. 'Ink'ez kw'uzdai lhes buk'úyuzdla, 'i nul'en, 'i chah 'et sukai. 'Et
njan 'udechoo whabez ts'ih, 'et whudéztí 'uhoont'ah. ³'Et 'o ni whulh nat
whuts'uh hukwa' delhchooz, 'et dega nus whudéztí ho' 'uhoont'ah. ⁴'Et
whabez ts'ih kw'uzdai 'i ndulhcho 'i bunat gold be 'ulya, 'i 'et sukai. 'Ink'ez
'i k'ut bulut sooltsun, 'i hidélhk'un. 'Ink'ez ndi chunkhelh cho, 'i chah bez
ts'ih 'ink'ez yoo'az ts'ih, 'i bunat ndulhcho gold be 'ulya, 'i chah 'et sukai.
'Ink'ez Yak'usda khunek huba lhaídinla, 'i buchunkhelh 'int'ah. 'I bez ts'ih
gold 'oosa' chah be sa'ai. 'Et ndi gold 'oosa', ndi lhes manna hiyulhni, 'i bé
yuz'ai. Aaron butuz, ndi tuz 'i 'int'ah, 'ut'an buts'un haínalhyi inle, 'i chah
be idéztan. 'Ink'ez ndi lanezi khunek netl'aída'ai, 'i tse k'ut 'uk'une'úsduzuguz,
'i chah be idéz'ai. ⁵'Ink'ez ndi chunkhelh cho k'ut, ndunnah Cherubim
hubuts'útíni, 'en hube Yak'usda yé dezti t'ets'oninzun, 'et huwa ndi
chunkhelh 'i k'ut 'uhint'ah. But'agha whutus lht'aghútínihiyulhtsi, 'i t'ah,
'et 'i k'ut 'uskai yuk'unédelht'ik hoh Yak'usda soo cho nets'u naítoot'en ka
ts'uwhútíni. 'Aw ndi ts'iyawh howu yats'oolhtuk ghait'ah.

**'Udechoo bun cho 'ulya, 'i buyah Yak'usda bukw'uzdai k'ut hidelhk'un,
'i 'aw 'et hoh tinta' ts'unt'en neba 'un whutookat ghait'ah**

⁶'Et ndi ts'iyawh nts'e hubula huba' hoont'ah, 'et nihíninla. 'Aw 'et 'udechoo whabez ts'ih 'et ndunnah nawhulnuk, 'en dzin totsuk ne'hut'en. ⁷'Et whunts'ih náwhulnuk degha nus dezti, 'en 'ilhuh naooduzuk totsuk 'ilhuh zeh 'o ni whulh nat ts'ih nuyih. 'Uskai bu'et t'eh, 'aw whuz tooya ghait'ah. 'Et ndi 'uskai dich'oh duba chah 'ink'ez ndunnah 'aw t'ehonízun hoh lubeshi hilhchukw, 'en huba chah, 'en ts'iyawh hubulubeshi huwa whuz Yak'usda nalh wheyúkaish. ⁸Ndez whuz na'a Ndoni whuneoodulh'eh, ndi bun cho 'awhuz 'et su'ai t'eh, 'et degha nus whudézi ts'ih, nts'e Yak'usda 'int'ah, 'aw whuz dats'óoya ghait'ah. ⁹'Et ndúhoont'ah, 'et huwa hoonli whuts'odul'eh huba' hoont'ah. Ndan Yak'usda ba huwa íte'alh, 'ink'ez Yak'usda bukw'uzdai k'ut yudutélhk'un, 'en 'i be Yak'usda ba ne'tet'en, 'et whunts'ih 'awhuz buyuh ts'ih bugha nt'ets'onínzun^a 'aw ts'ihnus lhadulya ho' hoont'ah. ¹⁰'Ants'i ndai hite'alh, hitetnilh, lhelhts'un na'a toonahuwhúgus, 'ink'ez ndai buyust'e ba ts'ah'un 'int'ah, ndi 'i ts'iyawh nus de k'an 'et Yak'usda ba ne'hutet'en, hoh t'eh huba whusawhútelts'ulh, 'et whuts'un, 'et whuz na'a 'uhoot'en whuba' hoont'ah inle.

Sizi Gri dich'oh buzkai be tinta' ts'unt'en neba hoolah whulhtsi

¹¹'Et whunts'ih Christ náwhulnuk degha nus dezti unli hoh whusainya. Ndet hoonzoo whusaóotekulh, 'en 'et negha whútelelh. Ndi bun cho degha nus ncha, 'i 'ink'ez 'o nus ts'ah'un na'a 'uhoot'ah, 'et hoh neba ne'ut'en. 'Aw dune ilah 'uyinla. 'Aw ndi yun k'ut ilah 'uhóolya. ¹²Sheep 'ink'ez musdusyaz bubuzkai, ndi degha nus whudézi ts'ih 'aw whuz whechayikal. K'us dich'oh duduzkai, 'i be degha nus whudézi ts'ih whuz whinya. 'Ilhuh zeh 'ink'ez 'ilhuh wheni, whuz whinya. 'Et ndúja hoh 'ilhuh wheni nenaneonket. ¹³'Et ndunnah Moses be' dust'lus bugha dahúja 'et huwa 'aw bun cho su'ai ts'ih 'aw whuz hutoodelh ghait'ah, ndunt'ah musdus dune 'ink'ez sheep bubuzkai buk'ehídutelht'ih. 'Ink'ez musdus hidélhk'un, 'i bulez 'i buk'unuhítédzih, 'et whuz na'a Yak'usda nalh buyust'e 'aw chaditsun nahúdlih. 'Et whuz na'a 'et nduhúja t'eh bun cho su'ai, 'i whuz hutedulh. ¹⁴'Et whunts'ih Christ 'en dich'oh duduzkai, 'i be 'o nus dahóolcho hoh neyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i 'et ts'iyawh neba whuna'alhde. Ndaí 'uts'ulh'en, 'i 'aw nela 'oot'en ghait'ah, 'ants'i 'et 'uhoot'ah. 'Et huwa Yak'usda, 'en buba né'ts'oot'en huba' hoont'ah. Christ 'en 'uja 'aw hoonliyaz bulh chadí'ah hoh Ndoni ndun 'ilhuwhuts'un khuna, 'en be Yak'usda yutl'a'dudelti, neba datétsah ka. ¹⁵'Et huwa ndi k'an

a 9:9 Ndi khunek “Neyuh ts'ih huwa t'ets'oninzun”, 'i hoonli ts'ih'un na'a k'us tink'us 'uhoot'ah, 'i gha t'ets'oninzun, ts'utni ho' ts'utni.

khunek neba lhaídinla, 'i 'et Christ 'en hubéguz neba unli. 'Et whuz na'a ndunnah njan 'udechoo khunek huba lhaídinla, 'i 'et hukw'úne' whút'en hukwa 'uhet'en, 'et whunts'ih lubeshi 'uhalh'en, 'en ts'iyawh lhdulalhgus k'ut huba dazsai 'et hoh njan 'udechoo khunek huba lhaídinla, 'i bugha lubeshi neba whulanaoodetnik huzdli. 'Et hoh ndunnah 'ilhuz wheni hudutejih ka hubuka' dani, 'en ndi k'an khunek huba lhaídinla, 'i hiyóolhchoot ka.

**Dune hoonli khunek huba lhaidinla, 'en
dune dazsai, 'et zeh but's'i tékulh**

¹⁶'Et dune hoonli khunek huba lhaidinla, 'en dune dazsai, 'et zeh but's'i tékulh, whuz na'a 'uhoont'ah. ¹⁷'Et whunts'ih ndi khunek ba lhaidinla, 'i khuna whutah, 'et 'awhuz bube'ildzun unli ho' 'int'ah. ¹⁸'Et whuz na'a 'uhoont'ah, hoh da 'udechoo hoh Yak'usda ndi 'udechoo khunek huba lhaídinla, 'et Yak'usda buk'uzdai k'ut 'ink'ez dune buk'ut chah, Moses 'uskai be buk'eídilht'ik. ¹⁹'Et Yak'usda bughunek Moses yutl'aída'ai, 'i nts'e na'a 'uw'húlhni, 'et hubugha ts'iyawh Moses hubudáni. 'Et hukw'elh'az musdusyaz 'ink'ez sheep bubuzkai too bulh 'int'ah, 'i yílhchoot. Sbai bugha dúlk'un, 'i duchunyaz 'i hyssop hiyúlhni, 'i buzooschum, 'i yulaídalh'oo 'ink'ez ndi 'uskai yé tunayuzsi 'ink'ez Yak'usda be' dustl'us yuk'uné'delht'ik 'ink'ez dune chah, ts'iyawh buk'uné' delht'ik. ²⁰'Et ndoh búlhni, "Njan ndi 'uskai 'i be Yak'usda khunek nuhwhuba lhaídinla," ni Moses. ²¹'Ink'ez ndi bun cho, 'i chah, 'ink'ez tuz ts'ih ndai Yak'usda bé ba 'uw'hut'en, 'i 'int'ah, 'i chah ts'iyawh, ndi 'uskai yuk'unídelht'ik. ²²'Et Moses be' dustl'us 'i be 'ankw'us ts'iyaintsuk 'et ndi 'uskai 'i be whuz na'a chaditsun nahudleh. 'Et 'aw 'uskai buk'échadulht'ih t'eh, 'aw hubulubeshi ba hubuna'oodeh ghait'ah.

Christ 'ilhuh zeh neba dazsai dáhoolcho ho' hoont'ah

²³'Et huwa ndi yun k'ut hoonli, 'i ndi ts'iyawh yak'uz sula, 'i ndult'ah ho' 'int'ah. Nts'e na'a Moses dát'en, 'et whuz na'a chaditsun suli. 'Et whunts'ih soo yak'uz ts'ah'un 'int'ah ndai 'et 'int'ah, dutsun wule whuch'a, 'i 'o nus hoonzoo be huwat'aih, hóle huba' hoont'ah. ²⁴Christ 'en ndi yun k'ut njan bun cho bet, ndet k'us whúdezti, dune bula be 'uhuhóonla, 'aw 'et dachayal. Njan 'et 'ants'i yak'uz whunduwhut'en huwhulhtsi 'et huwa. 'Et k'us nduk yak'uz ts'ih whuz whenya. 'Et whuz na'a Yak'usda but neba nenínya. ²⁵'Et njan náwhulnuk degha nus dezti, 'en khunai buzkai be, naodezulh totsuk, njan degha nus whudézti, whuz k'unádaih. 'Et whunts'ih Christ 'aw dich'oh lhat cho huwá dudóltelh huba cha'hóot'ah. ²⁶'Et ndúja t'eh, ndi yun 'ulya da whuts'un, k'an 'et whuts'un, 'et t'eh tube lhat da daootsah wule. 'Et k'an 'aw 'et ndi yun 'ustl'e' 'utenilh nilhdukw whuzdli, 'et 'ilhuh zeh ndi yun k'ut nusíya, 'ink'ez neba huwa' dudulti. 'Et huwa whuz na'a nelubeshi neba yunaoodelhúnah. ²⁷'Ink'ez dune 'ilhuh

zeh dahútetsah, whuz na'a 'uhóolya, 'et dahúzsai hukw'elh'az 'et t'eh huba nahutedeh. ²⁸'Et whuz na'a Christ, 'en 'ilhuh zeh huwá' dudulti. 'Et whuz na'a lhanah hubulubeshi hubughu yílchoot 'i yuk'elha dazsai. 'Et whunts'ih whulh nat, 'aw lubeshi bugha ilah hoh whusanatedalh. 'Et k'us ts'iyannah ndunnah tube buka tsi hooli, 'en hubunalhts'et be hóoduteltsilh, 'et hudutejih.

**Khunai Yak'usda bukw'uzdai k'ut hídelhk'un, 'i be
'aw hubulubeshi hubuna'doodeh ghait'ah**

10 ¹'Et Moses yuk'e'ánguz dalzoo, 'i whuz hatekulh, 'et 'aw soo cho nduchanedinil. Ndunnah ndi khunek yuk'une' 'ust'en, 'en naooduzuk totsuk ndai huwa t'aih Yak'usda bukw'uzdai k'ut hidutélhk'un, 'et whunts'ih 'aw Yak'usda nalh lhadulya uboolhtsilh ghait'ah. ²Lhadulya hubutelhtsilh t'eh, ndai huwa t'aih, 'ust'l'e' hiyooleh huba' hoont'ah. 'Et doo chah hubulubeshi ts'iyawh ba hubuna'dede t'eh, 'et sih buyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i be t'ewhuntezeh. ³'Et whunts'ih naodezulh totsuk, ndai huwa t'aih, 'i be 'et hoh ts'iyawh t'ehoninzun 'awhuz lubeshi hit'i. ⁴'Et musdus dune 'ink'ez sheep buzkai, 'i nts'oh dáhoont'ah 'et whunts'ih hubulubeshi 'aw 'i be hubuna'doodeh ghait'ah 'et huwa.

Christ buzkai 'i be zeh nelubeshi yuna'alhde

⁵'Et huwa nkeda Sizi Gri ndi yun k'e'ínya hoh, 'et njan ndutni,
"O Yak'usda ndai huwa t'aih
'ink'ez Yak'usda bukw'uzdai k'ut hídelhk'un,
'i ts'iyawh buka cha'nínzun.
'Et whunts'ih 'ilho yust'e 'i suba lhadinla.

⁶Ndai Yak'usda bukw'uzdai k'ut lubeshi ba dézk'un,
'ink'ez 'et 'uyoo huwa hiyulih, chah,
'i ts'iyawh 'aw mba soo cha'ildzooh.

⁷'Et huwa 'et njan dúdusni,
'O Yak'usda ndi dustl'us sugha 'uk'une'zínzug 'et 'alha 'uhoont'ah.
Nyun hukwa' ninzun k'una'a tune'test'en, 'et huwa whusaíya."

⁸Njan ndutni hoh 'utni, "Ndai Yak'usda bukw'uzdai k'ut lubeshi ba dézk'un, 'i 'ink'ez 'et 'uyoo huwa hiyuli inle chah, 'i ts'iyawh 'aw mba soo cha'ildzooh," 'et whunts'ih Moses be' dustl'us 'i bugha 'et nduwhut'en inle. ⁹'Ink'ez Sizi Gri njan chah ndutni, "O Yak'usda nyun hukwa' ninzun k'una'a tune'test'en 'et huwa whusaíya." 'Et whuz na'a Yak'usda njan 'udechoo khunek huba lhaídinla, 'i hoolah yulhtsi. 'Ink'ez bulh nankoh khunek huba lhaídinla, 'i yuk'enaída'ai. ¹⁰'Ink'ez Yak'usda ndet hukwa' ninzun, 'et hoh 'ilhuh 'ink'ez 'ilhuz wheni Sizi Gri buyust'e be neba huwa' dudulti. 'Et whuz na'a 'uda bube'ildzun ts'uzdli.

**Christ neba dazsai, 'et 'i be ndunnah 'utahalya,
en ts'iyannah lhaídulya hubulhtsi**

¹¹'Ink'ez ndi Yak'usda buk'w'uzdai k'ut hidélhk'un, 'et dzin totsuk 'i zeh ndunnah náwhulnuk whusayulih. 'Ink'ez 'et whuz na'a zeh dune huba ne'hut'en. 'Et whunts'ih 'et nduhút'en 'aw hubulubeshi hubuna'doodeh ghait'ah. ¹²'Et whunts'ih Sizi Gri nelubeshi k'elha 'ilhu zeh 'ink'ez 'ilhu zeh wheni 'uja dich'oh huwá' dudulti. 'Et huk'w'elh'az Yak'usda nalhni ts'ih yughu nátl'adeda. ¹³'Ink'ez k'an 'et 'et usda nket'ah 'uwhtenilh hoh yuch'a detni, 'en 'ants'i neke buk'ut nályis, 'i k'una'a duke yuh nébutelch, 'et huba ulh'i. ¹⁴Ndunnah Yak'usda ba 'udun nibuninla, 'en huba Sizi Gri 'ilhu zeh huwa dudulti, 'i be 'ilhu zeh wheni lhadúlya ts'uzdli. ¹⁵Ndoni 'en chah whuz na'a 'et ndunélni. Hoh da 'et ndutni,
¹⁶“NeMoodihti njan ndutni,
‘Et hoh dzin huk'w'elh'az ndi khunek huba lhaídusdleh,
‘i 'uyoo 'int'ah. Sk'ah ts'ih budzi yuh chah newhudutes'alh
'ink'ez bubeni tah chah 'uk'e'tesgus.”
¹⁷Hubulubeshi 'ink'ez 'uk'únuchá'hust'en,
‘i ts'iyawh chah 'o 'un huba whunaoolhúnih ghait'ah.”
¹⁸'Aw 'et ndai nelubeshi ts'iyawh neba whunaoodelhúnah, 'ink'ez 'aw 'o 'un nelubeshi ba 'udóolk'un ghait'ah.

**Sizi Gri neba daja, khun teh neba nawh 'uhot'e
gunih 'ink'ez soo cho ts'uhotun**

¹⁹'Et huwa sulhutsinkah, Sizi buzkai bugha tube nedzi hoonli hoh ndet dega nus whudézti ts'ih 'ahoolhyez whuz uztedulh, 'et net'ahó'ai. ²⁰'Et ndi ti, 'i k'ahoondit, 'ink'ez ts'ah'un na'a 'int'ah, neba whulhtsi. 'Et dich'oh neba dazsai, 'et 'i be ndi whuts'oh hukwadelhchooz, 'i neba lhch'a yilhchoot. ²¹'Ink'ez Yak'usda bukoo húdehlt'si, 'en huba 'en náwhulnuk dega nus dezti unli. ²²'Et huwa nuwheni chah soo cho neba 'alha 'oot'e 'ink'ez nedzi ts'ah'un 'int'ah, 'i be whuz na'a 'ahoolhyez but'súztooya. 'Ink'ez buzkai be 'uda nedzi k'únidelht'ik. 'I be ndet neyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i whudutsun, 'et ts'iyawh neba whuna'alhde. 'Ink'ez neyust'e too unzoo, 'i be toonáyuzguz li'ts'oot'e. ²³Ndet buka tsi ts'úhooli, 'et neba 'alha 'uhoont'ah ts'utni, khun teh neba nawh huhot'e gunih 'ink'ez soo cho ts'uhotun. Ndun nets'úhoozi, 'en 'aw nela dootnih ghait'ah 'et huwa. ²⁴'Et ts'iyawh lhghu nuní uznoozut 'et t'eh nus lhts'un noolt'uk, 'et t'eh ts'iyannah hubuk'ets'ootsi! 'ink'ez 'ut'en unzoo, 'i be hubula' ts'oot'en. ²⁵Nts'e na'a 'ahoolhyez 'ilhunats'owúdulh khun teh whulazdootnih gunih! 'Et bulunah 'ust'l'e' hut'ih. 'Et whunts'ih 'aw 'et dega nus dzin whuz de whélts'ulh 'aw 'et neba nilhduk'w suli. 'Et huwa 'o nus soo cho nus lhts'unoolt'uk hoh 'ahoolhyez Yak'usda ba 'ilhunats'owódelh huba' hoont'ah.

Ts'ah'un na'a 'int'ah, 'en be 'alha 'uhoont'ah, 'i be ndi yun k'ut hudóolts'i

²⁶Et huwa 'udusni, khunek 'alha 'int'ah t'ezninzun hoh ts'iyawh ts'ilhchoot, 'ink'ez hukw'elh'az ts'ah'un na'a t'ets'onanzin t'eh, 'et whunts'i 'aonilhka lubeshi ts'ilhchoot t'eh, 'et nduts'út'en, 'aw be huwá t'aih, 'i neba cha'ít'ah suli. ²⁷K'us njan ndet neba nahutedeh, 'et wheoonujut k'et 'aw uzdooni ghait'ah. Yak'usda ye hunilch'oh, 'i be neba nahutedeh. Ndi ye hunilch'oh, 'i kwun ulhtus k'et 'i be dulk'us li'utni, 'i k'una'a ndunnah Yak'usda ch'a detni, ts'iyawh 'i be huduték'un. ²⁸Ndi Moses be' dust'l'us k'ut 'uk'e'éduguz, 'i ndan n'un whutulhdelh, 'en nanah k'us tanah nalh 'et duhút'en t'eh, 'et t'eh be 'ugha te'nidzeh, 'i bu'et dahútetsah inle. ²⁹'Et ndez na'a 'o nus whutétsi'. Ndunnah Yak'usda buYe' 'ants'i yuba unli hoh yuk'unuya t'eh, 'ink'ez Sizi buzkai be k'an 'et khunek huba lhaídinla, 'i huwhut'i, 'et Yak'usda ba 'udun nioobuninla, 'et whunts'ih ndi buzkai 'aw hoonliyaz huba chaflah t'eh, 'et Ndoni 'en chah, 'en be ye unzoo, 'i butsun haídults'uk, hich'a yalhtuk t'eh, 'et ndi ts'iyawh ndunnah whuz na'a nduhut'en, 'et 'o nus wheoonujut hoh huba nahutedeh. ³⁰'Et neMoodihti, 'en buk'ah ts'ih t'ets'oninzun. 'En 'utni, "Ndi be k'uznudzun, 'i si zeh hukw'elha whutelhsilh." 'Ink'ez chah 'utni, "NeMoodihti dudune, huba nahuteyeh." ³¹Yak'usda khuna, 'en ndunnah hubuzkeh hinli 'et whunts'ih hich'a nalhúya t'eh, 'en wheoonujut hoh huba nahuteyeh. ³²'Et whunts'ih nuhwheni whunalhúnih ndi khunek niz dakez daja hutni, soo cho t'eeonáhzun 'ink'ez ulhchoot. Hukw'elh'az tube cho dzuh nusahdeh 'et whunts'ih 'aw nuhwhuch'a cha'íldoh. 'Et ts'iyawh 'aw whecháhtsaz hoh whutah lhusáhdel. ³³Whulutah Yak'usda bugha ts'iyannah nalh dzuh nunóhuhulhdeh 'ink'ez nuhch'a yahalhtuk. Whulutah ndan whuz na'a Yak'usda dzuh nuhudeh, 'en butsu'ú nidahyih. ³⁴Hoh da tsak'esuhan'ai hoh sugha te'nahzun 'ink'ez sula 'aht'en inle. 'Et ndai aht'i, 'i 'ants'i nuhghu hiyílhchoot 'et whunts'ih hoonáht'i. T'eeonáhzun nuhwhenich'oh 'o nus hoonzoo 'ink'ez 'ilhuz 'uhoont'ah, 'et yak'uz nuhwhuba whuzdla ho' hoont'ah. ³⁵'Et huwa be nuhdzi ulhtus khun whuladoohtnih gúnih! 'I bugha hooncha nuhgha whutelts'ulh. ³⁶'Et njan 'et ts'iyawh bula doohtnih gunih! 'Et Yak'usda nuhts'u hukwa' ninzun, lhaoodahla t'eh, 'et nuhts'u nahezya, 'et nuhgha óotekulh. ³⁷'Uda khunek 'et njan ndutni,

"Et ndun whusatéyalh, 'aw sa ilah whusatéyalh.

³⁸ 'Et ndunnah ts'ah'un na'huja,
'en be 'alha 'uhoont'ah,
'i be hukhutena huba' hoont'ah.

'Et whunts'ih ndunnah k'ah na'huja t'eh,
'aw si huba hóst'i ghait'ah."

³⁹Ndunnah dune Yak'usda huba 'alha' yint'ah 'ink'ez k'ah na'huja t'eh, 'en ndai Yak'usda bugha whúte'alh, 'aw hiyóolhchoot ghait'ah. Nuwheni

'aw 'en hubuk'una'a cha'ts'ít'ah. 'Et k'us nuwheni Yak'usda buba 'alha' yint'ah ts'inli, 'et hoh 'uzdujih 'uts'int'ah.

Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Yak'usda be 'ut'en k'ah nt'ets'onínzun

11 ¹'Et ndai buka tsi ts'uhóoli, 'i be 'alha 'uhoont'ah, 'i be t'ets'onínzun neba whusaotékulh. 'Ink'ez ndi ndet chats'uwhes'en, 'et whunts'ih be 'alha 'uhoont'ah, 'i be t'ets'onínzun 'et whuzíla ho' hoont'ah. ²Ndi be 'alha 'uhoont'ah, 'i be ndunnah Yak'usda ba 'utsuh whudéíhdzulh, 'en soo ts'ah'un na'a howu yahalhtuk. ³Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be zeh t'ets'onínzun Yak'usda daja ni, 'et hoh ts'iyaintsuk ndi yun k'ut 'ulya. Ndai chats'es'en, 'i whunts'i, bughunek 'i be ts'iyawh 'uyinla, 'i 'int'ah.

Yak'usda ndi yun 'uyinla hoh da whuts'un be neba 'alha 'uhoont'ah, 'i bugha zeh Yak'usda bunalh ts'ah'un 'uts'int'ah

⁴Ndun Abel, 'en Yak'usda buba 'alha' yint'ah. 'I be zeh 'uja dulhutsin Cain 'en degha nus unzoo, 'i Yak'usda bukw'uzdai k'ut yuba 'údalhk'un. Ndi huwa íni'ai, 'et Yak'usda hoonzoo k'una'a yughu yalhtuk. 'Et Abel dazsai hukw'elh'az whunts'i nts'e na'a daja, 'et bugha nelh yaintuk, Yak'usda nalh 'en ts'ah'un dune 'int'ah hutni. ⁵Njan be 'alha 'uhoont'ah, 'i be zeh Enoch nts'e na'a Yak'usda yuts'u hukwa' ninzun, 'et 'uhóonla 'et whuz na'a bugha t'ewhunúdzun. 'Aw dachaitsal. Khuna hoh Yak'usda yak'uz wheyalhti. 'Et whuz na'a Yak'usda bughunek 'et ndutni, “Yak'usda yak'uz ts'ih whenáyalhti. Hoolah. 'Et huwa hiyulh 'uhut'en 'aw चाहियés'en suli.” ⁶Bé 'alha 'uhoont'ah, 'i bu'et t'eh, 'aw Yak'usda buba dzuh ts'oozoo ghait'ah. 'Et huwa ndunnah Yak'usda ts'un hutedulh hukwa' huninzun t'eh, Yak'usda hoonli ho' hoont'ah, 'et huba 'alha' hot'e huba' hoont'ah. 'Ink'ez soo ts'ah'un dudzi huwa' hooli hoh hik'ah ts'ih hukwa hítes'en, 'en zeh bula' tenilh. ⁷Noah 'en chah Yak'usda buba 'alha' yint'ah. 'I be ndet 'aw chawhes'en whúnts'i, ndet Yak'usda 'uyúlhni, “Huwondle 'aw 'et whuz de whéíts'ulh.” 'Et huwa whenuljut hoh ndi ts'i cho 'i 'uyínla. 'Et huwa Noah hikoo húdelhts'i, 'en ts'iyawh hubúlhyih. Ndet ndi ts'i cho 'uyínla, 'i bugha ndi yun k'ut nduhóolcho hoh dune huba nahesda. Nts'e na'a hoh be 'alha 'uhoont'ah be ts'ah'un na'a 'int'ah ts'inli, Noah 'en chah whuz na'a Yak'usda buba 'alha' yint'ah suli, 'i be ts'ah'un dune inle.

Abraham buba 'alha 'uhoont'ah

⁸Abraham, 'en chah Yak'usda ndi yúlhni, “Udun yun k'uz tonya. K'at lih t'eh njan yun k'ut 'et nye'hooldhzun whutele.” 'Et be 'alha 'uhoont'ah be Abraham whuz na'a yuk'úne' 'ust'en. 'Et nts'e teyalh 'aw nt'éoonízun 'et whunts'ih 'aw 'et tezya. ⁹Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be ndi yun yuts'u yoozi, 'i bube'hooldzun tele. 'Et njan yun k'ut 'uts'un keyah whut'en unli, 'et whuz na'a njan yun k'ut usda. Bun bet zeh whut'i. Ndunnah Isaac 'ink'ez Jacob

'en chah 'en k'una'a bun be zeh huwhut'i. 'En chah ndi Abraham ye yuts'u náhezya, 'en bulh bube'ildzun whutele. ¹⁰'Et njan keyah 'ilhuz 'uwhutet'ilh, 'et Yak'usda, 'en 'uhóonla, 'et Abraham huba ilh'i hoh bun be zeh 'ant'e inle. ¹¹Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Sarah 'en chah Yak'usda ye ulhtus, 'i yutl'anaho'ai wulchan ka. Tube ye 'un uzulh 'aw buyaz hóle buba cha'hóot'ah. 'Et whunts'ih nts'e na'a Yak'usda yuts'ú hoozi, Sarah nt'eeoninzun Yak'usda 'aw yula dootnih ghait'ah. ¹²'Et huwa 'ilhunuh dune, 'en tube hoonyan k'et 'ants'i dazsai li'int'ah, 'et whunts'ih yé dinde hulai. Nduk sum 'et 'i bundíneltsuk 'ink'ez taba sai, 'i 'aw oodólto ghait'ah, 'et 'uhuneltsuk.

**Ndunnah 'uda Yak'usda huba 'alha' yint'ah, 'en ts'iyawh
'awhuz huba 'alha 'uhoont'ah hoh whulh yahadla**

¹³Ndunnah 'uda Yak'usda huba 'alha' yint'ah, 'en ts'iyawh 'awhuz huba 'alha 'uhoont'ah hoh whulh yahadla. 'Et ndai Yak'usda yé but's'ú nahezya, 'i 'aw butl'acháyizulh. 'Et whunts'ih ndai nus huho'en, 'et huwa 'aw nawh huba cha'hóot'ah. Hubudzi hóont'i hoh huhoontun. 'Ink'ez ts'iyannah 'uhutni, 'aw ndi yun k'ut whut'en chahílah. 'Ant's'i ndi yun k'ut whuk'uhundelh ho' hint'ah. ¹⁴'Et dahutetsah whutsuh ndunnah whuz na'a yalhtuk, 'en soo ts'et gaih hoh ts'iyannah wheoobuhonulhtun, hedich'oh hubuyun k'ut 'et zeh hukwa' huninzun. ¹⁵'Et 'alha ndet yun k'ut whuch'a huzdel, 'et howu nuní hunudeh t'eh, 'et whuz nahutoodelh wule da. ¹⁶'Et whunts'ih 'o nus keyah hoonzoo hukwa' huninzun. Njan keyah 'uw'húlhni, 'et yak'uz whuz'ai. 'Et huwa Yak'usda 'en neYak'usda hidáni. 'Ink'ez Yak'usda 'en neYak'usda hiyulhni, 'en 'aw hukwaya chailah, keyah whuti 'et huba lhaóodinla 'et huwa.

Israel hitsuh dedowh, 'en ndi be huba 'alha 'uhoont'ah

¹⁷Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be hoh da Yak'usda Abraham yóolhdzai hoh 'aw 'ilhunuh buye' Isaac Yak'usda bukw'uzdai k'eyilhti 'ink'ez Yak'usda ba yutuzelghelk ka. Ndet Yak'usda yuts'ú hoozi hoh buye' but's'ah hainde huteldlai, 'et ts'iyawh hóolhchoot. ¹⁸'Ink'ez whutsuh 'uja 'en Yak'usda Abraham yudáni, "Isaac 'en bugha nyéinde 'en ts'iyawh whusahátedulh." ¹⁹'Et whunts'ih Isaac, 'en Yak'usda bukw'uzdai k'eyítelhtelh whutsuh Abraham whunalnik Yak'usda daja yudáni. 'Et huwa 'et dunínzun, Yak'usda 'en soo 'últus hoh Isaac dazsai t'eh, 'et whunts'ih yahadla tah dinaidutélhtil. 'Ink'ez 'alha 'uhoont'ah, yahadla hanáyalhti li'yinla. ²⁰'Ink'ez be 'alha 'uhoont'ah, 'i be ndet ts'iyaintsuk whusaóotekulh ka, Isaac, 'en Yak'usda yoodalhtuk, ndunnah Jacob 'ink'ez Esau bulh but's'un wúzoo ka. ²¹Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Jacob dawhénintsai hoh Yak'usda yoodalhtuk Joseph buye'kah but's'un wuzoo ka. 'Et dutuz nichandunuti hoh Yak'usda ts'un teni' nalhdzin. ²²'Ink'ez be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Joseph 'aw 'et buyiz lait'ah whéninle hoh Israel whudune Egypt yun k'ut whuch'a nahutedulh hoh hubugha hubulh yaílhtuk. 'Ink'ez but's'un 'i chah dahítelilh, 'et hubudáni.

Moses buba 'alha 'uhoont'ah

²³Hoh da Moses whuzdli, 'en ski daldzoo, 'et huwa be 'alha 'uhoont'ah, 'i be be'abá 'ink'ez be'ama chah, hubudayi cho daja ni, 'aw hik'una'a cha'inil, 'et k'us tat sanun nduhóolyez 'et be'abá 'ink'ez be'ama 'et nuhínulh'i.

²⁴Moses 'aw 'et k'enényi hoh Pharaoh butse', 'en buyaz hiyúlhni, 'et be 'alha 'uhoont'ah, 'i be nduhíyulhni 'ilhuz ch'a oobunésjoot. ²⁵'Et k'us Yak'usda, 'en bulh tube lhat hoontsi' dzuh notezut, 'et whuz na'a Moses 'utahahó'ai. 'Astl'iyaz lubeshi be hooté'ti, 'aw 'et ilah 'utahahó'ai. ²⁶Christ 'en bugha ndunnah Egypt whut'en, 'en Israel hits'uh hainde hubuch'a yahalhtuk. 'Et Moses njan duninzun ndi buch'a yahalhtuk, 'et Egypt whuhubudayi cho daneltsuk sooneya, 'i ts'iyawh ba nus yinzoo ho' 'int'ah. Yak'usda, 'en nts'e na'a hoh hube'ildzun huba k'elhla whutele, 'et huba neóoni'ai, 'et huwa 'et ndúhoont'ah zeh Moses hukwa ités'en. ²⁷Yak'usda chast'en, 'en whuz na'a 'ants'i ya'en hukw'u na'a 'uja, 'et huwa huba howa whulna whechaitsaz. 'Et huwa be 'alha 'uhoont'ah, 'i be yun k'ut Egypt whuch'a nasja. 'Aw hubudayi cho ye yulh hunilch'e, 'i Moses 'aw yé chaniljut. ²⁸Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Moses ts'iyaintsuk Yak'usda k'une' 'ust'en. 'Et huwa ndet koo 'uskai be hoodel'en, 'et lizas whutus lhuseya. 'Et huwa koo 'uskai be wheoodutet'en, 'udechoo huwhuzdli, 'en ndun lizas buzoolhghelgh ghait'ah. ²⁹Ndi ya too dulk'un, 'i Yak'usda huba lhch'a 'úyinla 'ink'ez yun whudezgi hoh be 'alha 'uhoont'ah, 'i be hik'tut naníndel. 'Et Egypt ba nehughan, 'en chah huba huntezdel hoh ts'iyawh too hubanghan.

'Uda lhanah huba 'alha 'uhoont'ah, 'i be whuch'a' honílhde

³⁰Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Jericho keyah 'et skwunlai 'o 'at nat dzin 'et whunahudedulh hoh khunyaz hukw'elh'az ndi tse dutai, 'i whunasá'a, 'i nanánkat.

³¹Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be ndun ts'eke 'ul'en, Rahab hiyúlhni, 'en ndunnah Moses ba nunúl'i, 'en bula' tenilh ka bukoo dábuninla. 'Et huwa ndunnah Yak'usda k'unucha'ust'en, 'en 'aw hubulh dachaitsal. ³²'Aw 'et njan lhe'whultsuk be 'alha 'uhoont'ah k'une' hust'en, ndunnah hulai k'et 'aw ts'iyawh hubugha nuhwhudóosni ghait'ah. Gideon ndet 'uhóonla. Barak 'en chah. Sampson, Jephthah, David, Samuel, 'ink'ez nus whunilh'en, 'en ts'iyawh, ³³be 'alha 'uhoont'ah, lhelhdun keyah whut'en, 'en chah ts'iyawh buch'a' hunilhde. Ndet ts'ah'un na'a 'uhoont'ah, be 'alha 'uhoont'ah, 'i be 'uhuhóonla. Ndet Yak'usda buts'ú hoozi, be 'alha 'uhoont'ah, 'i be bube'ildzun whutele 'tehonzun. Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be Yak'usda ndi khunaiti, lion hiyúlhni, 'i hizek lhst'una' hoonla hubundóolhdah whuch'a. ³⁴Be 'alha 'uhoont'ah, 'i be kwun dezku'n, 'i chah nahinelhno. Yak'usda ch'a hudetni, 'en tes cho be hubuhuteghan inle, 'et whunts'ih be 'alha 'uhoont'ah, 'i be buch'a hudujih. Lahít'ah 'en chah 'i be ulhtus nahusdli. Lhuhutedúghan ts'ih hutezdel hoh 'et chah be 'alha 'uhoont'ah, 'i be hilhtus suli. 'Et whuz na'a hubulh lhúhudughan, 'en chah hubube oonjúut hiyida'ai 'et whuz na'a whenábuhunanyoot. ³⁵Be 'alha 'uhoont'ah,

'i be bulunah ts'ekoo bughu yahadla chah zeh dinahudidel 'ink'ez bughu nahundel. 'Ink'ez 'uyoon chah dzuh nubuhulhdeh, 'et whunts'ih be 'alha 'uhoont'ah, 'i be zeh hedich'oh 'aw hubula nahudutetnih hukwa cha'hunízun. 'Et 'o nus hoonzoo hukw'u na'a dinabudutélelh 'et nahohooté'alh. ³⁶'Et 'uyoon, 'en bughu hedlo 'et hoh hubuhóolhdzai, 'Et bulunah hubuhoolhtsas. 'Ink'ez bulunah t'l'oolh be hubuhulhghel 'ink'ez tsak'ebuha'ai. ³⁷Bulunah tse be hubuhanghan. Bulunah dugwut be buyust'e tánuhidezghut. Bulunah chah tinta' hutet'ilh whuts'un bonalht'uk. Bulunah tes cho be hubuhanghan. 'Ink'ez bulunah ndai khunai zuz, sbai teh, sheep teh, 'i ts'iyawh lhelhyoo zuz 'i zeh be dune hinli. 'Ink'ez 'ants'i hoh nuhudelh. Hik'u khútena, 'i whunts'i chahuyít'i inle. Dune dzuh nobuhulhdeh. Lhat hoh hoontsi' k'una'a ne'bahalh'en. ³⁸'Et ndunt'ah 'aw ndi yun 'i whunts'i huba soo cha'yildzoo. 'Aw dune chahóot'ih 'ink'ez dzulh tah hoh lhelhts'un náhutudulh. Tse 'an teh k'us yun 'an teh, 'et huwhut'i. ³⁹'Et ndunnah ts'iyawh be huba 'alha 'uhoont'ah, 'et huwa hoonzoo k'una'a bughu yaintuk. 'Et whunts'ih ndet hubuts'u hoosdzi, 'aw butl'acháhoozulh. ⁴⁰Whuz na'a nuwheni ts'iyawh nús t'eh, Yak'usda 'o nus hoonzoo neba' 'uhóonla. 'Et whuz na'a ndunnah ts'iyawh nuwheni ts'uhoolah t'eh, ndet hoh Yak'usda buts'u hoozi, ne'et 'aw ts'ah'un na'a lhadúlya hoole ghait'ah.

Neba 'alha 'uhoont'ah, 'i be lhghu naztoolghas

12 ¹'Et huwa ndun whudutésnilh, ndunnah hubugha 'un whudani, 'en Yak'usda be 'ut'en k'ah whunéhunulhtun, 'en hulai k'et, nenat nduhóolcho 'ants'i kw'us li'hint'ah. 'Et huwa ndai neba ndaz, 'i k'ah nenilht'uk, 'i 'ink'ez ndi lubeshi 'aw huwa chahoolna hoh nélhghel, 'i ts'iyawh 'un uztoolhdelh. Ndi Yak'usda ba lhghu naztulwus, 'i neba níwhults'ut hoh howa wulnah whunts'i soo cho whulh ts'ooyin hoh uztoolghas. ²Netsuh ts'ih Sizi Gri uznoolh'en. 'Aw 'en zeh neba bé 'alha 'uhoont'ah dant'ah, 'en ts'ah'un na'a whunénulhtun 'int'ah. 'Ink'ez ndi yun k'ut usda, 'et ye khuna, 'en nduhóolcho hoh neba 'alha 'uhoont'ah neba lhaoodulh'ih 'int'ah. Nus de ye whúntelhnik, buts'un yékulh, 'et whunts'i lhdulalhgus yulh ínyin inle. Ndai yugha hooya sulí, 'i huba 'ants'i 'uhoont'ah inle. 'Ink'ez Yak'usda bukw'usúda cho dezti, 'et nalhni ts'ih nátl'adeda.

Yak'usda khunek yé nelh yailhtuk, 'i khun teh 'ants'i nuhwhuba 'oot'e gunih

³'Et Sizi daja 'et soo cho hubugha nuní noohzut. 'Et ndunnah lubeshi 'ulh'en, 'en ts'iyawh hich'a detni, 'et whunts'ih soo whechaftsaz. Nuhwheni chah ts'iyawh 'en zeh bughu nuní nahdeh t'eh, 'et 'aw ninoohsilh ghait'ah 'ink'ez 'aw lait'ah wahle ghait'ah. ⁴Nuhwheni lubeshi ch'a ne'aht'en, tube nuhwhuba huwa whúlna 'et whunts'ih 'aw hukw'e yachazahdla. ⁵'Et Yak'usda khunekti be buye'kah k'una'a nohwhulh 'et whunaoodelhúnah. Ndez na'a nuhMoodihti 'ún whúlhni,

“Suye'kah ndi khunek be nohwhulh yalhtuk, 'i 'ants'i wúlh'i gunih.
 Ndet tinta' aht'ih hukwa' nuhwúlhni t'eh,
 khun teh nuhwéyuh 'ustl'e' 'oohneh gunih.

6 'Et ndunnah neMoodihti buk'entsi',
 'en ts'iyawh khunekti be hubulh yalhtuk.
 Ndunnah buzkehkah hinli,
 'en ts'iyawh huboolhtsas.”

7 'Et Yak'usda khunek ulhtus, 'i be nohwhulh yalhtuk, 'ink'ez whulh
 wecháhtsaz t'eh, 'et t'eh buzkehkah k'una'a nuhwunulhyeh. 'Et ndan
 dune simba 'int'ah buye' tink'us 'uja t'eh yuts'ahachahós'al? 8 'Et nuhwenni
 nehyelh hoh Yak'usda khunek ulhtus, 'i be nohwhulh yalhtuk t'eh, 'ink'ez
 ts'iyawh whuz na'a 'ilhunuh ts'inli hoh uznezyi, 'et 'aw buk'unucha'zajt'en
 t'eh, 'aw nuhwé'abá hoolah, 'ink'ez Yak'usda buzkeh chahlah hoh 'aht'ah.
 9 Njan 'o 'un chah 'ín whudusni, ndi yun k'ut ne'abákah 'en khunek
 ulhtus, 'i be neyulh yahalhtuk 'ink'ez buk'úne' ts'ust'en. 'Ink'ez Yak'usda,
 'en neyégha be'abá ts'utni, 'en ne'abá degha nus dézti 'int'ah, 'en 'o nus
 butl'a'úzdudoolyelh ts'ah'un na'a ndi yun k'ut uzdutelts'ilh huba. 10 Ndi
 yun k'ut ne'abákah 'astl'iyaz zeh hubulh 'uts'int'ah, ndet degha nus neba
 hoonzoo, 'et t'ehoninzun, 'et whuz na'a khunek ulhtus, 'i be nehunelhyi.
 'Et whunts'ih Yak'usda ne'abá, 'en ndet 'ilhuz wheni neba whutezoo
 k'una'a khunek ulhtus, 'i be nelh yailhtuk. 'Et 'en k'una'a 'o 'un lubeshi
 neghu hoolah ts'ooole ka. 11 Nts'e na'a ts'ah'un na'a khunek ulhtus, 'i be
 nelh yaintuk hoh uznezyi, whulutah teh whuts'uzdutnik, 'et whunts'ih
 hukw'elh'az 'et whuz na'a uznezyi t'eh, 'et t'eh soo ts'ah'un 'int'ah dune
 uztele hoh Yak'usda nalh ts'ah'un na'a lhts'un uztet'ilh.

Yak'usda bughunek khun teh bula doohtnih gunih

12 'Et huwa 'ants'i ninéhtsai li'aht'ah hoh nuhgan naintle 'ink'ez nuhwhugwut
 chah lait'ah suli t'eh, soo 'o 'un 'oohneh ghait'ah hoh ulhtus naoolhtsilh.
 13 Nuhke ba ti chah lhk'odez'a naholhtsilh. 'Et whuz na'a ndunnah nuhtah
 lahít'ah 'en tinch'a hooya ghait'ah, 'et k'us soo hilhtus na'hutedle. 14 Ts'iyannah
 ts'un ts'ah'un na'a lhts'un 'ooht'e hukwa' 'ooht'en. Lubeshi bughu hoolah dune
 wahle hukwa 'ooht'en. 'Et whu'et, 'aw neMoodihti ts'oo'en ghait'ah. 15 Soo cho
 nuhtah nuhwhenich'oh nuhwhulhutsinkah bughohle! Doo ka sih Yak'usda ye
 unzoo, 'i hiye ghoya. 'Et whuz na'an nduhooja t'eh, 'et bulunah nuhwhutah ntsi'
 bulh nuni hunuzut wule. 'Et ndihínt'ah t'eh, 'et 'en hubugha lhanah ntsi' bulh
 nuni hunuzut hutele ho' hoont'ah. 16 Doo ka sih nuhtah bulunah, 'uyoon ts'ekoo
 k'us dune bulh lubeshi wulhchoot whuts'u nooht'uk. K'us Esau k'una'a 'en
 Yak'usda bughohdloh. 'En 'udechoo whuzdli 'int'ah 'ink'ez ndai be'abá yuts'u
 yoozi, 'i bube'ildzun yutele, be'abá nahuyoosdzi, 'i didut buts'itekulh, 'i 'uyinla,
 'ilhuh yute'alh zeh k'elha yutez'ai. 17 T'eeonáhzun hukw'elh'az dáhooja. Ndai
 hoonzoo yuk'eoote'alh hukwa' ninzun, 'et whunts'ih be'abá yuch'a nalhú'a. Lhat

hoh huwintse, 'et whunts'ih 'aw be'abá dudení nahudunoo'ah ghait'ah. Nts'oh dát'en whunts'i, 'aw hiba lhk'enaóodoo'alh ghait'ah.

Ndunnah yak'uz húdelhts'i, 'en hubuts'un ts'utelwus

¹⁸Ndez whuz na'a 'un whudóosni hukwa 'ust'en, ndunnah Israel buzkehkah, 'aw 'en buk'una'ia ilah hoh ndi dzulh Sinai^b dune yut'agahunah, 'et 'aw whuz chatésyal. Ndi dzulh ndulhcho dezku'un, 'ink'ez tsahólhgus cha' hoont'ah. 'Ankw'us 'aw hoonli honoolh'en ghait'ah, 'ink'ez nilhts'i dus cho chah hoonli. ¹⁹Et Yak'usda ba be ts'újih, 'i chah hidíts'o 'ink'ez Yak'usda yalhtuk, 'et chah hódants'o. 'Et ndunnah yudánts'o, 'aw 'o 'un hidóots'o hukwa cha'hunízun. 'Et whuz na'a hits'u tedudli 'aw 'o 'at huwhudutéts'o hukwa cha'hunizun 'et huwa. ²⁰Et Yak'usda khunek butl'a ída'ai, 'et 'aw whulh hooyen ghait'ah 'et huwa. Khunek njan ndutni, “Khunai whunts'i ndi dzulh yut'agheznai t'eh, 'et t'eh tse be hizóolhghelh, k'us k'aza be hiyooch'ih.” ²¹Et huho'en hoh tube whehunelhújoot. Moses 'en whunts'i, “Whenlhujut k'et dulhúduz,” ni. ²²Et ndi dzulh bugha nuhwhuzdáni, 'aw whuz chatahdulh. K'us ndi dzulh Zion ts'utni, 'i buts'un lhghadahdel. Yak'usda khuna, 'en bukeyah whuti 'uhoont'ah. 'Ink'ez keyah whuti Jerusalem ts'uwhútni, 'et yak'uz whuz'ai. 'Et lizas hulai k'et, 'aw uzdooni ghait'ah. ²³Ink'ez ndunnah Yak'usda huba 'alha' yint'ah, ts'iyannah 'ilhunahuwúdulh huba whuz'ai. Ndun 'udechoo whuzdli 'en oosdzi, 'en ndunnah bube'ildzun yinli, 'en yak'uz ts'ih huboozi 'uk'une'úsduzuguz, 'en chah 'et húdelhts'i. Yak'usda 'en ts'iyannah ba naheyelh, 'en chah 'et usda. 'Ink'ez ndunnah ts'ah'un na'a lhadúlya, 'en hubuyegha, 'i chah 'et 'int'ah. ²⁴Et Sizi ndi k'an khunek neba lhaíndinla, 'en neba hubéguz unli, 'en chah 'et usda. 'Ink'ez ndi 'uskai neba nadélt'ik, 'i be nelubeshi ts'iyawh neba hoolah sulí, 'et nts'e na'a Abel yuzelghí hoh buzkai yun nadélt'ik, 'i 'o nus hoonzoo néwhunelhtan, 'et chah 'et whuz'ai. Ndi ts'iyawh 'et whuts'un whets'elghaz.

Yak'uz whuts'un nelh yailhtuk ts'oozólhts'ai

²⁵Et Yak'usda nohwhulh yálhtuk, 'et hubugha nohwhulh yalhtuk, khun dah dootni gunih! Whunulh'en, ndi yun k'ut 'et ndúbulhni, 'et whunts'ih 'aw hik'unucha'it'il, 'et huwa hoolhtus hoh huba nahezya. K'an 'et yak'uz whuts'un nelh yailhtuk, 'en buch'a nats'ulhúya t'eh, 'et 'o nus dáwhultus hoh neba nahutedeh. ²⁶Hoh da Yak'usda hubulh yáilhtuk hoh ndi yun dulduz. 'Ink'ez doo chah zeh nets'ú hoozi hoh njan ndútni, “Doo chah zeh ndi yun dutelduz. 'Aw 'i zeh ilah, yaz chah ndúhoolcho hoh whudútelduz.” ²⁷Ink'ez ndi khunek, “Chah zeh,” 'utni, 'et ndez na'a néwhunulhtun, ts'iyai

b 12:18 'Et 'udechoo khunek nuwhuba lhaidinla, 'i k'ut whunulh'en, Moses dzulh Sinai nusiya inle, ni ho' 'utni. *Exodus 19:21-22, 20:18-21, Deuteronomy 4:11-12, 5:22-27*

ndai 'ulya, 'i ts'iyawh dutelduz. 'Et whuz na'a dullhuk, 'i hoolah whutele. 'Et ndai 'aw ndoollhuk ghait'ah, 'i 'ilhuz wheni 'utet'ilh. ²⁸Nts'oh huwa hoh nts'e Yak'usda hubudayi cho unli, 'et 'aw nughóotnah ghait'ah. 'Et nets'u whutekulh. 'Et huwa ndi ye unzoo, 'i be ts'ah'un na'a hoh Yak'usda, 'en neba dézti 'ink'ez neba be óonujut, 'en huba ne'ts'oot'en. ²⁹Nuwheni neYak'usda kwun ts'iyai delhk'un, 'i 'et ndunt'ah ho' 'int'ah 'et huwa.

Ndi yun k'ut lubeshi buch'a nasulhúye

13 ¹Ahoolhyez nuhwhulhutsinkah hubuk'eoohsi'. ²Ndunnah whutsuh da chabuzeh'en, hoonáht'i hoh nuhkoo dáboohlelh. Bulunah lizas tusih 'uhint'ah, 'aw t'oonuzahzun 'et huwa. ³Ndunnah Sizi Gri hunedulh 'et huwa tsak'eoobaha'ai, bunalhúnih 'ink'ez bula 'ooht'en, 'en bulh tsak'edahla lí'aht'ah 'et huwa. Ndunnah be dzuh neoobahalh'en, 'en chah whuz na'a nuhwhubeni tah 'obulhdzun. Ts'iyawh 'ilho yust'e zeh 'uts'int'ah 'et huwa. ⁴Lghuzdelhts'i, 'i ts'iyannah ba' hoont'ah, 'ink'ez whudézi. Lghu húdelhts'i whu'iz hoh dukw'usti k'ut dawhut'en, 'aw chahóotsi' ho' hoont'ah. 'Et whunts'ih ndan 'uyoon ts'ekoo k'us 'uyoon dune bulh tinta' 'uhut'ih, 'en Yak'usda huba nahuteyeh ho' hoont'ah. ⁵Nts'e na'a ndi yun delhúts'i huwahli. Ndai k'an 'et aht'i, 'i 'o nus 'uyoo ka daoohnti gunih. 'Et huwa neMoodihti njan ndutni,

“Aw nuhghu toosya ghait'ah,
'ink'ez nuhla doosnih ghait'ah.”

⁶'Et huwa nedzi ulhtus whé 'uzdooni,
neMoodihti 'en nela 'ut'en 'int'ah.

Dune danehulh'en 'et whunts'ih 'aw chats'unoolhújut.

Ndunnah lhelhts'un na'a nehóodulh'eh, 'en buk'une' 'ooht'en gunih

⁷Yak'usda ba 'ilhunahuwúdulh ndunnah nuhtsuh whudéldzulh, 'en bunaoolhúnih. 'En 'uhint'ah Yak'usda bughunek be nohwhulh yáhalhtuk. Nts'e na'a niz dak'ez ndi yun k'ut hudéltsh'i da hubulh dáhooja, 'et howu nuní noohzut. 'En hiye 'alha 'int'ah, 'en buk'una'a ne'ooht'en. ⁸Sizi Gri 'en hulhda, k'an dzin, 'ink'ez 'ilhuz wheni chah, 'et zeh ndunt'ah. ⁹Lhelhts'un na'a 'ink'ez hoontsi' hukw'u na'a dune hohodulh'eh, 'en huboozóltsh'a 'ink'ez buk'une' 'ooht'en gunih. Ndai Lizwif hiya'alh, 'i 'ants'i unli ho' 'int'ah. 'Et ndunnah buk'una'a 'uhut'en, 'aw bula 'uwhudóneh ghait'ah. 'Et huwa ye unzoo, 'i be whuz na'a nedzi yuh dez'ai t'eh, 'aw 'et zeh ts'ah'un 'uhoont'ah. ¹⁰Nuwheni Sizi Gri buba 'alha' yint'ah 'uyoo Yak'usda buk'uzdai ts'it'i. 'Ink'ez ndai Yak'usda buk'uzdai neba k'eínkat, 'i ts'oo'alh huba' hoont'ah. 'Et whunts'ih ndunnah Lizwif ndi yun k'ut bun cho but'ah ne'hút'en, 'aw hiyoo'alh ghait'ah, 'aw whuz na'a butl'achahoolts'ulh. ¹¹'Et náwhulnuk degha nus dezti khunai buzkai, ndet degha nus whudézi, lubeshi ba 'et whuz dainínkai. 'Et ndi khunai buyust'e, dune whut'i, yoo 'az

ts'ih hidélhk'un. ¹²'Et whuz na'a zeh Sizi keyah whuti whunanesdutl'oo dati 'o 'az ts'ih 'et dzuh nuhiyulhdzut. 'Et hoh dich'oh duduzkai, 'i be Yak'usda ba 'udun neninlna. ¹³'Et huwa ts'uwhut'i 'o 'az ts'ih, nts'e Sizi Gri 'int'ah, 'et nuwheni chah 'et 'uts'oot'e. 'Ink'ez nts'e na'a hoh hooya hiyulhtsi, nuwheni chah ts'uhóolhchoot. ¹⁴'Et ndi yun k'ut 'aw keyah 'ilhuz 'uwhutet'ilh hoolah ho' hoot'ah. 'Et whunts'ih ndet keyah 'ilhuz 'uwhutet'ilh, 'et whuz de whélt'sulh, 'et zeh hukwa ts'ités'en. ¹⁵'Et huwa Sizi Gri boozu bugha 'ahoolhyez Yak'usda chanailya uzdoóni. 'Et whuz na'a Yak'usda uzdoólhti. ¹⁶'Et hoonzoo 'uwuhulh'en 'ink'ez ts'iyawh 'ilho lhula' daht'en, 'et khun whunaodoolhúnah gunih. 'Et whuz na'a Yak'usda bugha whut'aih, ts'iyawh 'et tube hóont'i. ¹⁷Nuhtsuh whudéldhdzulh, 'en hubuk'une' 'ooh't'en 'ink'ez hubutl'á' dudoolhúyelh. 'En nuhzul nuhwhuba ghuhindli 'uhint'ah 'et huwa. 'Ink'ez nts'e na'a nuhwhuba highunli, 'et hube 'ut'en whugha Yak'usda but huteyin. 'Et huwa soo ts'ah'un na'a niwhúnah'aih. 'Et whuz na'a ndaht'en t'eh, 'et ndunnah whutsuh whudéldhdzulh huhót'i hoh Yak'usda ba nuhghú hoole huba' hoot'ah wule. Khun teh nuhwheni nuhgha khunani wahle gunih. 'Et ndaht'en t'eh, 'et zeh nuhwhuba whutézoo.

Neba tenadoohdli

¹⁸Ts'ah'un na'a t'ets'oninzun neyuh ts'ih bugha t'ets'oninzun, 'i 'aw hoonliyaz hoontsi' bughah hoolah. Whuz na'a zeh ts'otétun hukwa 'uzninzun. Whuz na'a neba tenadoohdli. ¹⁹'Et 'o 'un chah nuhts'u tédusdli, suba tenadoohdli, 'et sih 'aho Yak'usda nuhts'ó t'l'anasoolhtelh.

Ye unzoo, 'i nohwhulh 'óot'e

²⁰'Aw 'et Yak'usda 'en be nedzi ts'ah'un 'oot'e negha óoni'ai, 'en neMoodihti Sizi Gri buzakai be neba nadélt'ik, 'et huwa yahadla tah dinaidilhti. 'En sheep ghunli ncha 'int'ah. 'Ink'ez ndi 'uskai 'i be 'ilhuz wheni khunek neba lhaídinla, 'i ho' 'int'ah. ²¹'Et Yak'usda soo ts'ah'un na'a lhadulya nuhtelhtsilh, 'et whuz na'a nuhwhuba tenadutesdli. 'Et hoh Yak'usda nts'e na'a nuhts'u hukwa' ninzun, 'et ts'iyawh huba 'uwaháhla. 'Ink'ez ndai Yak'usda Sizi Gri be'et nuhwhuba 'uwuhulh'en, 'et 'uhóonla t'eh, 'et nduhóolhcho hoh hootét'i. 'En zeh 'ilhuz wheni buba ts'odóolhti. 'Et ndoh honeh. ²²'Et sulhutsinkah, soo cho nuhts'u tédusdlih ndi khunek 'i be nus nóoh't'uk, 'i ts'iyawh soo cho óozelhts'ai 'ink'ez nuhwhuba 'alha 'oot'e. 'Et whunts'ih 'aw lhat 'uk'echá'iduguz. ²³Nelhutsin Timothy tsak'esda, 'en 'aw 'et tinánja, 'et t'ewhunoozhch hukwa' nuszun. 'Et 'aho whusanája t'eh, 'en bulh nuhts'un tadút'us. ²⁴Nuhtsuh whudéldhdzulh chah, 'ink'ez dune Yak'usda bube'ildzun, 'en chah suba dahooja budóohni. Yun k'ut Italy whut'en, 'en chah dahooja nuhwhút'ni. ²⁵Nuhwheni ts'iyawh ndi Yak'usda ye unzoo, 'i nohwhulh 'oot'e nuhwhuba hukwa' nuszun. 'Et ndoh honeh.